

in reliquum inviolabiliter custodiatur, omnem nostram sollicitudinem exhibere, quae principales ac speciales filiae sanctae Sedis Apostolicae et appellantur, et existunt, et aliarum primatum continent Ecclesiarum. Certum quippe est, Viennensem Ecclesiam huius Sedis concessionem super septem provincias primatum tenere; ipsam Viennensem, Bituricam, Burdegalam, Auxionensem, quae appellatur Novem Populana, Narbonam, Aquensem, et Ebrudunum; in quibus Viennensi archiepiscopo, iuxta Nicolai decretum, Romani Pontificis vices agere; conventus scilicet synodales indicere, et iura ecclesiastica iuste ac regulariter, apostolica auctoritate concessum est definire. Hoc utique in privilegiis eidem Ecclesiae a sanctissimis praedecessoribus nostris collatis habetur. Hoc quoque in privilegio beatae memoriae Leonis Papae continetur. Ex quo liquet privilegio, et aliis quampluribus, et his authenticis, supra dictas VII provincias ad Viennensis Ecclesiae privilegium, utpote a beatissimis apostolis Petro et Paulo fundatae, iuste et rationabiliter pertinere. Et ut ad potestatem eiusdem Ecclesiae, secundum antiquam auctoritatem catalogi, X et VIII pertineant: definitum est, ut VII oppida vel civitates, Gratianopolis videlicet, Valentia, et Dia, Alba Vivarium, Tarentasia, Geneva, Maurienna, Viennensi Ecclesiae interim subiectae permaneant; donec quae residuae sunt, certius discussae, et plenius ventilatae, sub potestate Viennensis Ecclesiae redigantur. Porro Tarentasiam ita semper sub primatu Viennensis Ecclesiae permanere decernimus, sicut a sanctis Patribus Leone et Nicolao noscitur confirmatum. Praeterea de Salmoriacensi Archidiaconia unum nobis intimasti: consecrationes, vel ordinationes et quicquid ad pontificale pertinet officium, sicut tuus praedecessor Leodegarius, et alii praedecessores firmiter obtinuerunt; ita tibi tuisque successoribus, absque ulla inquietatione, seu diminutione, oblinere concedimus;

sed et abbatiam Sancti Petri foris portam Viennae sitam, et infra eandem urbem S. Andreae abbatias, unam monachorum, et alteram sanctimonialium: necnon abbatiam Sancti Theoderii, quam idem venerabilis confessor aedificavit, iuri Viennensis Ecclesiae per omnia subiectas esse, non dubium est. In Romanensi quoque Ecclesia, quamvis se fulciat nostrae libertatis, visis tamen imperatorum praecipis, tam in saecularibus, quam in regularibus canonicis, per consilium vicarii nostri Hugonis, Diensis episcopi, inibi ordinatis, tibi tuisque successoribus, in omnibus omnem potestatem habere, apostolica auctoritate decernimus. Quoniam igitur, dilectissime frater, qui divina dispositione eiusdem Ecclesiae regimini praes, tua veneranda religiositas ab Apostolica Sede humiliter postulavit, ut antiqua privilegia, a sanctis praedecessoribus nostris sacrae Sedi Viennae tradita confirmarem, quoniam res digna petebatur, tui dilectione, cum eiusdem Ecclesiae debita charitate, libenter annuimus. Privilegia igitur et praedia, vel bona, quae a beato Silvestro, Leone, et Nicolao, et ab eorum successoribus, vel a Romanorum imperatoribus, seu Francorum vel Burgundiae regibus, Ecclesiae tuae sunt data vel reddita, confirmamus, et apostolica auctoritate praesenti privilegio corroboramus; ex parteque Dei omnipotentis, et beati Petri apostolorum principis praecipimus, ut futuris temporibus deinceps firma et inconvulsa permancant, et incommutabiliter consistant. Si quis autem huius privilegii nostri sanctionem violaverit, nisi resipuerit, et digna satisfactione emendaverit, sit extorris a regno Dei, et digna excommunicatione damnatus ab Ecclesia Dei efficiatur extraneus, perpetuaeque subiacet maledictioni. Data per manum Petri cancellarii II nonas martii anno Domini incarn. **CICLXXVII**, indictione XV, anno pontificatus domini Gregorii VII PP. IV.

Dat. die 6 martii anno Domini 1077,
pontif. Gregorii anno IV.

dreae foem-
narum, a S.
Theodorii.

Item Roma-
nensis Eccle-
sia.

Privilegia
omnia pontifi-
cia eidem con-
firmantur.

Item impe-
rialia et regia.

Anathema
contra viola-
tores privile-
gii huius.

XXXI.

Confirmatio excommunicationis a legato apostolico latae contra Aniciensis Ecclesiae invasorem (1).

SUMMARIUM

Promissio Stephani Aniciensis de dimittenda invasa Ecclesia. — Quod tamen quamvis admonitus non praestitit: — Quare sententia excommunicationis una cum suis fautoribus punitur. — De oblationibus ecclesiae S. Mariae inibi esistenti interim non ferendis. — Ut episcopi huiusmodi sententiam confirmet, et populo palam faciant, iubet.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, universis Galliarum episcopis et cunctis ordinibus sub eis constitutis, quibus pro merito debetur, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum esse volumus charitati vestrae, quod Stephanus Aniciensis Ecclesiae invasor et simoniacus iuravit nobis super corpus beati Petri, ut Ecclesiam dimitteret, et pastorem in ea secundum Dominum eligere atque constituere, per fidem adiuveret, quodcumque legatus Apostolicae Sedis cum literis nostris id eum facere per sacramentum moneret. Postea vero commonitus a confratre nostro Hugone Diensi episcopo, huius specialiter negotii literas a nobis habente, quamvis eidem vices nostras in Galliarum partibus commissemus, Ecclesiam non cessat opprimere et filios eius duplici contritione, corporali scilicet et spirituali, conterere. Unde excommunicationem, quam praedictus legatus noster super eum fecit, nos confirmamus; ipsumque, et omnes, qui deinceps consilium ei dederint, ut in hac haeresi permaneat, ex parte Dei et sancti Petri anathematizamus, donec resipiscant. Contradicimus etiam, ut nullam pecuniam aliquis offerat in podio S. Mariae, sive ad altaria, sive ad manus sacerdotum, donec Ecclesia liberetur a tam impia impressione, quia oblationes fidelium praedictum Stephanum a Deo apostatate, atque contra eum

(1) Ex edit. Card. Carafae.

Promissio
Stephani Ani-
ciensis de di-
mittenda inva-
sa Ecclesia.

Quod tamen
quamvis ad-
monitus non
praestitit.

Quare sen-
tentia excom-
municationis
una cum suis
fautoribus pun-
itur.

De oblatio-
nibus eccle-
siae S. Mariae
inibi existi-
nti interim non
ferendis.

faciant superbire. Vobis autem, fratres coepiscopi, hanc excommunicationem, atque contradictionem in parrochiis vestris per diversa loca recitare, et ex parte vestra confirmare, apostolica auctoritate praecipimus. Dat. Bibianello X kal. aprilis indictione decimaquinta.

Dat. die 23 martii anno Domini 1077,
pontif. anno IV.

XXXII.

Commissio episcopo Parisiensi absolvendi nonnullos a sententia excommunicationis (1).

SUMMARIUM

Series facti. — Walterum, si culpa vacaverit, a Remensi archiepiscopo absolvi, et si iste negaverit, a Parisiensi episcopo, iubet; — Si vero in culpa ille fuerit, ad satisfactionem coarctandus. — Idem de Azone quodam canonico. — Monachis S. Lamberti, qui extraneo abbati et simoniaco obedire noluerant, excommunicationis sententiam relaxandam per eundem archiep. — Vel si hic contradicat, per eundem Paris. episcop. — Abbati vero committendum, ut de introitu suo rationem reddat coram apostolico vicario, vel in synodo, aut ad Sedem Apostolicam veniat. — Ut Cameracenses, si hominem ideo combusserint, quia simoniacos et fornicarios missas celebrare non debere assereret, excommunicet, eidem iubet episcopo. — De omnibus vero ad Apostolicam Sedem scribat. — Sacerdotes fornicarios ab altaribus omnino removendos esse. — Adhortatio ad Iosfredum, ut se Ecclesiae fidelem ministrum exhibeat.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Iosfredo episcopo Parisiensi salutem et apostolicam benedictionem.

Vir iste, videlicet praesentium portitor, Walterus de Duaro (2) ad nos veniens, multis supplicationibus nobis institit, quatenus ei per apostolicae pietatis misericordiam consilium absolutionis nostro interventu impenderemus apud confratrem nostrum Remensem archiepiscopum, qui eum excommunicaverat; indicans nobis, quod

(1) Ex Archiv. Vatic. (2) Forsitan Duaco.

Ut episcopi
huiusmodi
sententiam
confirmet,
et populo pa-
lam faciant,
iubet.

Series facti

Primatus
Viennensis Ec-
clesiae super
septem pro-
vincias.

Quae sint pro-
pria vicarii
apostolici.

Ecclesia Vien-
nensis ab apo-
stolis fundata.

Aliae civitates
eidem subie-
ctae, et potis-
simum Tarcu-
tasia.

Item Archi-
diaconia Sal-
moriacensis.

Item abba-
tie S. Petri,
S. Andreae vi-
rorum, S. An-

de ea causa, propter quam excommunicatus sit, multoties ad disceptationem, et faciendam iustitiam ante excommunicationem et post excommunicationem se paratum obtulerit. Verum, quia relationi suae sine legitima discussione credere non satis cautum aut rationabile esse putavimus, diffinitam sententiam pro eius absolute dare nolimus; eam solummodo misericordiam ex gratia et indulgentia apostolorum Petri et Pauli, ad quorum limina veniebat, sibi concedentes, ut in eundo et redeundo sacrae communionis licentiam haberet usque in octavum diem, postquam rediret ad patriam. Caeterum ne diutius aliqua indigna occasione sub excommunicationis nexibus teneatur, apostolica te auctoritate monemus, ut fultus his nostris archiepiscopum convenire studeas, et perquisita ac cognita mera huius negotii veritate, si iste, aut pro sua innocentia, aut congrua satisfactionis exhibitione, tibi absolvendus videbitur, continuo archiepiscopum, ut eum sine contradictione absolvas, ex nostra parte commoneas; qui si aliqua hoc excusatione renuerit, tu ipse eum nostra vice absolvere nullatenus praetermittas. Sin vero istum in culpa esse, et quod iustum fuerit, exequi nolle constiterit, usque ad dignam satisfactionem sub excommunicationis vinculo coarctari debere decernimus. Praeterea Azzo quidam canonicus ecclesiae Sancti Amati de praenominato loco pro quodam dicto, licet vero, nimis tamen leviter et irreverenter prolato, a consortio fratrum se eiectionem esse, innotuit. Quem similiter apostolicae miserationis clementiam pro sua reconciliatione implorantem, itidem tibi committimus, ut si alia eum culpa damnationi magis debita non accusat, pro hac in capitulo fratrum in claustrali disciplina correctum, et poenitentia castigatum, in societatem fratrum ad proprium locum cum charitate recipi facias. Est et alia causa, quam cum omni sollicitudine te suscipere et peragere volumus, videlicet

duorum fratrum monasterii Sancti Remigii, Roberti et Lamberti, qui se ab archiepiscopo idcirco excommunicatos, et excaecato quodam fratre eorum laico, omni miseria circumventos esse, dicunt; quoniam cuidam extraneo abbati interventu pecuniae, et omnino contra regulam sancti Benedicti, et auctoritatem sanctorum Patrum, indigne illis et praefato monasterio pro abbate apposito obedire, et sub eius regimine in eodem coenobio manere noluerint; nec in his omnibus quidquam eis profuisse pro confusione monasterii, et habenda iustae defensionis suae licentia, ad audientiam Sedis Apostolicae proclamasse. Quod si ita est, quam graviter archiepiscopus in hac causa, maxime de contemptu apostolicae auctoritatis, se culpabilem fecerit, tu ipse perpendere potes. Quapropter de his et de multis aliis, aptioris loci et temporis opportunitatem conveniendi eum Deo auxiliante praestolantes, illud ad praesens tuae fraternitati committimus, et apostolica auctoritate praecipimus, ut eum, omni occasione remota, sententiam excommunicationis, quam in praefatos monachos protulit, relaxare commoneas, et eos deinceps sine omni infestatione et periculo in pace manere dimittat; recognoscens, et superni Iudicis iudicium timens, quod eis tanta mala sine deliberatione iustitiae sub appellatione Apostolicae Sedis fecerit. Si vero eum in hac re pro sua magnitudine et arbitrio contradicentem, et minus obedientem inveneris, tu ipse fultus nostra auctoritate, eos absolvas, et abbatem illum, qui praefatum monasterium Sancti Remigii nefanda ambitione occupasse dicitur, ita commoneas, ut aut in partibus illis confratri nostro Hugoni venerabili Diensi episcopo, cui vices commisimus, aut aliis legatis nostris, si eos, in Gallia synodum celebraturos cognoverit, se praesentare pro reddenda ratione sui introitus, nullatenus praetermittat; aut ad nos in proxima festivitate Omnium Sanctorum veniat: commonitis etiam fratribus eius-

Monachis S. Lamberti, qui extraneo abbati et simoniaco obedire noluerant, excommunicationis sententiam relaxandam per eundem archiepiscopum.

Vel si hic contradicat, per eundem Parisiensem episcopum.

Abbati vero committend. ut de introitu suo rationem reddat coram apostolico vicario, vel in synodo, aut ad Sedem Apostolicam veniat.

Walterum, si culpa vacaverit, a Remensi archiepiscopo absolvi, et si iste negaverit, a Parisiensi episcopo iubet.

Si vero in culpa ille fuerit, ad satisfactionem coarctandus.

Idem de Azzone quodam canonico.

dem monasterii, qui adversus eum de causa illicitae subreptionis suae in abbatiam conqueruntur, ut et ipsi secundum praescriptam terminationem ad discutendum hoc negotium se praesentes exhibeant. Item relatum nobis est, Cameracenses homines quemdam flammis tradidisse, eo quod simoniacos et presbyteros fornicatores missas non debere celebrare, et quod illorum officium minime suscipiendum foret, dicere ausus fuerit. Quod quia nobis valde terribile, et si verum est, omni genere canonicae severitatis vindicandum esse videtur, fraternitatem tuam sollicite huius rei veritatem inquirere admonemus; et si eos ad tantam crudelitatem impias manus suas extendisse cognoveris, ab introitu, et omni communione Ecclesiae auctores pariter et complices huius sceleris separare non differas; et nobis huius rei certitudinem, necnon quidquid de superioribus causis effectum fuerit, per literas tuas, quamcivissime possis indicare stude. De caetero rogamus te et multum admonemus, ut omnibus confratribus et coepiscopis tuis per totam Franciam ex apostolica auctoritate significes, quatenus et illis sacerdotibus, qui a turpitudine fornicationis cessare noluerint, omne officium sacris altaribus ministrandi penitus interdiciant, et tu ipse in omni loco et conventu id praedicare non oesses. Et si in hac re aut episcopos tepidos, aut illos, qui sacrorum ordinum nomen et officium indigne pro supradictis criminibus usurpare praesumunt, rebelles esse cognoveris; omni populo, ne eorum ulterius officium suscipiat, ex parte beati Petri, et nostra apostolica auctoritate, ubique interdicas, ut vel hoc modo confusi ad emendationem vitae suae et ad castitatem religiosae continentiae redire cogantur. Age ergo, ut sancta et universalis Mater Ecclesia te fidelem ministrum, et cooperatorem nostrae, imo apostolicae, sollicitudinis, Deo adjuvante, cognoscat; et nobis, quod valde desideramus, de libertate et fructu tui sacerdo-

Ut Cameracenses, si hominem ideo combusserint, quia simoniacos et fornicarios missas celebrare non debere assereret, excommunicet, eundem iubet episcopo;

De omnibus vero ad Apostolicam Sedem scribat.

Sacerdotes fornicarios ab altaribus omnino removendos esse.

Adhortatio ad Iosfredum, ut se Ecclesiae fidelem ministrum exhibeat.

talis officii ad praesens gaudere, et imposterum per misericordiam Dei confidenter sperare posse proveniat. Data Bibianello VIII kalendas aprilis, indictione xv.

Dat. die 25 martii anno Domini 1077, pontif. anno iv.

XXXIII.

Commissio. Diensi episcopo, ut congregata synodo episcoporum Franciae, causa Cameracensis electi discutiatur, qui post sui legitimam electionem investituram ab Henrico rege per inscitiam acceperat. Insuper praeceptum de promulgando decreto ut investiturae a laicis non accipiantur (1).

SUMMARIUM

Gerardus Cameracensis electus investituram ab Henrico rege acceperat ignorans regem excommunicatum, et huiusmodi investituram a Pontifice prohibitam. — Episcopatum, causamque in manibus PP. resignat. — Eius tamen causa synodo discutienda remittitur. — De congreganda synodo; — Requisito tamen prius regis consensu. — In synodo examinanda prius Cameracensis electi causa mandatur. — Et si dicta probetur ignoratio; electio confirmanda: — De sacris altaribus pretio non accipiendis. — Aliarum quoque Ecclesiarum causae eadem in synodo definiendae, et Cluniacensis abbas ad eandem vocandus pro finienda Alvernensis Ecclesiae causa. — Postremo promulgandum decretum de non accipiendis investituris a laicis.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Hugoni episcopo Diensi salutem et apostolicam benedictionem.

Gerardus Cameracensis electus ad nos veniens, qualiter in eadem Cameracensi Ecclesia ad locum regiminis assignatus sit, prompta nobis confessione manifestavit, non denegans post factam cleri et populi electionem donum episcopatus ab Henrico rege suscepisse. Defensionem autem proponens, et multum nobis offerens, se neque decretum nostrum de

(1) Ex Archiv. Vatic.

Gerardus Cameracensis electus investituram ab Henrico rege acceperat ignorans regem excommunicatum, et huiusmodi investituram a Pontifice prohibitam.

prohibitione huiusmodi acceptionis, nec ipsum Henricum regem a nobis excommunicatum fuisse, aliqua certa manifestatione cognovisse: cui cum nos congruis rationibus ostenderemus, quam grave esset, etiam omni ignorantia eum excusante, Sanctae et Apostolicae Sedis synodale decretum transgredi, et huiusmodi participatione cum homine excommunicato commaculati, ad satisfaciendum promptus, donum, quod accepisse visus est, continuo in manus nostras refutavit, et omnino causam suam nostro iudicio cum sui ipsius ad omnem voluntatem nostram subiectione et abauditione reliquit. Pro cuius humiliatione, et maxime quoniam canonicam electionem in eo praecessisse audivimus, ad misericordiam moti sumus, et confisi in testimonio, quod nonnulli confratrum nostrorum episcoporum cum multis pro eo supplicationibus ad nos per epistolas suas direxerunt, videlicet quod eius praecedens vita et conversatio multum honesta et laudabilis fuerit; ad promotionem eius discretas moderationis consideratione assensum praebere non indignum duximus; attamen ne istud aliis, quorum causa et conversatio huic longe dissimilis et impar constiterit, ad exemplum vel occasionem quaerendae misericordiae imposturam fore debuisset, illud constituimus, ut coram te confratre nostro Remensi archiepiscopo, et aliis comprovincialibus episcopis, ita se per sacramentum purgare debeat, quod ei ante acceptionem illam, et ut dicitur, investituram episcopatus, regem excommunicatum fuisse, et illud decretum nostrum de prohibitione huiusmodi investiendi, et accipiendi Ecclesias, neque per legatum nostrum, neque ab aliqua persona, quae se his statutis interfuisse, et ea audisse fateretur, significatum et indubitanter notificatum fuerit. Quapropter admonemus fraternitatem tuam, ut concilium in partibus illis convocare et celebrare studeas, maxime quidem cum consensu et consilio regis

Francorum, si fieri potest. Sin autem aliqua occasione id consentire noluerit, in Lingoniensi Ecclesia conventum celebrandi concilii instituas, atque hoc cum consilio et prudenti dispositione confratris nostri Lingonensis episcopi facias; sciens quoniam in omnibus fidelem adiutorem et cooperatorem non solum nobis, sed et tibi et omnibus legatis nostris se deinceps fore promisit; et nos in eo multam spem habemus, et fiduciam. Comes etiam Tebaldus per legatos suos eandem nobis promissionem fecit, ut si rex legatos nostros recipere nollet, ipse cum summa devotione reciperet, et eis omnem, quam posset, aptitudinem celebrandi synodum, et ecclesiastica exequendi negotia, locum, consilium, auxiliumque pararet. Stude ergo, ut praefatum confratrem nostrum Lingonensem episcopum convenias, et communi consilio, ubi vobis melius videbitur, synodum instituite; et convocatis illuc archiepiscopo Remensi et caeteris, quoquoque possis, archiepiscopis et episcopis Franciae, primo omnium causam supra memorati Cameracensis electi discutere studeas; videlicet ut secundum praescriptam sacramenti determinationem se coram omnibus expurget; et insuper ne in morte illius, qui in ignem proiectus est, consenserit, in eodem se sacramento defendat. Quod si factum fuerit, praecedentem eius electionem confirmandam esse apostolica moderatione decernimus, et te cum confratre nostro Remensi archiepiscopo de eius consecratione, prout oporteat, statuere volumus: nisi forte alia sibi, quae nos ignoramus, obstiterit, quae tamen in prudentia vestra examinanda relinquimus. Illud vero commune malum pene totius terrae, videlicet quod altaria venduntur, et quod iste etiam in officio sui archidiaconatus se fecisse non denegat, ne deinceps fiat, tam huic, quam caeteris omnibus interdico. De caetero admonemus dilectionem tuam, ut reliquas causas, et negotia, videlicet Cathalaunensis episcopi, Carnotensis Ec-

Requisito tamen prius regis consensu.

In synodo examinanda prius Cameracensis electi causa mandatur.

Et si dicta probetur ignorantia, electio confirmanda.

De sacris altaribus pretio non accipiendis.

Altarium quaeque Ecclesiarum causae eadem in synodo definiendae.

Episcopatum, causamque in manibus PP. resignat.

Eius tamen causa synodo discutienda remittitur.

De congreganda synodo.

Et Cluniacensis abbas ad eandem vocandus pro finienda Alvernensis Ecclesiae causa.

Postremo promulgandum decretum de non accipiendis investituris a laicis.

clesiae, Aniciensis, Alvernensis, nec non monasterii Sancti Dionysii, et alia, quae necessaria ecclesiasticae religioni apparuerint, pro commissa tibi vice nostra, quantum Deo auxiliante potueris, ita diligenter tractare, et ad finem perducere studeas, quatenus in eis nostra deinceps possit sollicitudo, et longa fatigatio sublevari. Volumus etiam, ut fratrem nostrum Hugonem venerabilem Cluniacensem abbatem tecum synodo interesse ex nostra parte invitare, rogando et multum instando, procures, cum propter alia multa, tum maxime, ut causa Alvernensis Ecclesiae competenti et firma determinatione, cum Dei et illius adiutorio fiat. Confidimus enim in misericordia Dei et conversatione vitae eius, quod nullius deprecatio, nullius favor, aut gratia, nec aliqua prorsus personalis acceptio eum a tramite rectitudinis dimovere poterit. Si igitur divina clementia huic nostrae dispositioni effectum dederit, inter caetera, quae tua fraternitas agenda, suscipit, hoc attentissime perpendat, et exequi studeat, ut congregatis omnibus, et in conventu residentibus, manifesta et personanti denunciatione interdicat, ut conservanda deinceps in promovendis episcopis canonica et apostolica auctoritate nullus metropolitanorum, aut quivis episcoporum alicui, qui a laica persona donum episcopatus susceperit, ad consecrandum illum imponere manum audeat; nisi dignitatis suae honore officioque carere et ipse velit. Similiter etiam, ut nulla potestas aut aliqua persona de huiusmodi honoris donatione, vel acceptione ulterius se intromittere debeat. Quod si praesumpserit, eadem sententia et animadversionis censura, quam beatus Adrianus Papa in octava synodo (a) de huiusmodi praesumptibus, et sacrae auctoritatis corruptoribus statuit atque firmavit, se adstrictum ac ligatum fore cognoscat. Quo capitulo scripto, atque in praesentia omnium lecto, ad collaudationem et con-

(a) Can. 22.

firmationem eius universum caetum illius confessus admoneas. Eos autem, qui post recensitam a nobis huius decreti auctoritatem investituram episcopatus per manus saecularium dominorum, et potestatum, susceperunt, et qui eis in ordinationem manum imponere praesumpserunt, ad nos super hac re rationem reddituros venire apostolica auctoritate commoneas, atque praecipias. Data iuxta Padum in loco, qui dicitur Ficarolo, iv idus maii, indictione quintadecima.

Dat. die 12 maii anno Domini 1077, pontif. anno v.

XXXIV.

Privilegium confirmationis, atque immunitatis honorum monasterii S. Michaelis in Burgo Pisarum, nunc iuris Ordinis Camaldulensium (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium huiusmodi sub protectione Sedis Apostolicae recipitur. — Eiusque bona omnia confirmantur. — De libera monachorum receptione. — Concessio sepeliendi ibidem mortuos, missas cantare, eleemosynas petere. — Decretum exemptionis, ac immunitatis. — Anathema contra inobservantes.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Leoni abbati monasterii Sancti Michaelis Archangeli Pisae constituti, tuisque successoribus ibidem regulariter promovendis, in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benevola compassione succurrere, et poscentium animis alacri devotione impertire assensum: ex hoc enim potissimum praemium a conditore omnium Deo procul dubio promeribimus, dum venerabilia loca opportune ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Proinde postulante te, dilecte fili, quatenus monasterium, cui Deo auctore praesente dignosceris, apostolicis privilegiis muniremus, ob reveren-

(1) Ex Tabulario monasterii huius edidit Ughell. Ital. Sac. tom. III, ubi de archiep. Pisanis.

Exordium.

tiam beati Michaelis Archangeli, in cuius honorem venerabilis locus ille constitutus est, precibus tuis benevola concessione annuendum esse destinavimus. Suscipientes igitur praefatum locum, et omnia sibi pertinentia, necnon et congregationem fratrum inibi Deo servientium, in tutelam et defensionem Sanctae Romanae Ecclesiae, apostolicae tuitionis privilegium ex ea, quam per beatum Petrum Deo disponente suscepimus, auctoritate, concedimus; confirmantes et corroborantes eidem venerabili monasterio quaecunque nunc sunt in terris cultis aut incultis, sive in quibuslibet rebus mobilibus vel immobilibus iuste habet, aut imposterum Deo opitulante acquirere poterit, quatenus tum ad communem usum fratrum, tum in tua, quam in successorum tuorum providentia, et congrua dispensatione, inconversa illibataque permaneant. Eadem praesentium auctoritate sancimus, ut eos, qui pia devotione et amore caelestis patriae mundo abrenunciantes ibidem ad monasticam vitam regulariter se conferre voluerint, sine omni contradictione cuiuslibet personae, ab abbate, qui pro tempore fuerit, caeterisque confratribus, recipi ac teneri liceat (1). Praeterea statuimus, et iuxta quod beatus Papa Agapitus praescripsit, firma praeeptione censemus, ut nemo fideles christianos, in monasterio sepeliri cupientes, contradicat, vel missam aliquo modo cantare prohibeat, aut elemosynas, quas vivorum aut defunctorum aliquis ibidem destinavit, aut pro amore Dei destinaverit, inde evellere, vel aliquo modo subtrahere praesumat. Si quis vero regum, sacerdotum, clericorum, iudicum, ac saecularium personarum, hanc constitutionis nostrae paginam agnoscens, contra eam venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat; et nisi vel ea, quae ab illo sunt male ablata, re-

(1) Privilegium ab Agapito II huic monasterio concessum nondum legimus.

stituerit, vel digna poenitentia illicite acta defleverit, a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiacet. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, ut hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Florentiae iv id. augusti per manus Cononis cardinalis presbyteri anno ab incarnatione Domini MLXXVII, pontificatus vero D. Gregorii VII Papae v, indictione xv.

Dat. die 10 augusti anno Domini 1077, pontif. anno v.

XXXV.

Interdictio canonicis S. Martini Lucensis Ecclesiae ab introitu maioris Ecclesiae, quia canonicatus et praebendas emerant, quarum retentionem prohibet (1).

SUMMARIUM

Canonici Lucenses antea admoniti a Pontifice, contumaces in sua praevericatione persistentes, praebendis et introitu maioris Ecclesiae privantur.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, canonicis S. Martini Lucensis Ecclesiae.

Meminisse debetis, quotiens, et cum quanta cura vos monuerimus apud vos manentes, ne terrena peritura commoda maioris, quam animas vestras, aestimantes, ita vos ad obedientiam iustitiae exhiberetis, ut ulterius sub excommunicationis vinculo, quod in acquirendis contra apostolica decreta praebendis vos incurrisse manifestum erat, non permaneretis. Verum, ut ipsa res indicat, substantiam vestrae, licet iniquae, possessionis pretiosorem, quam vos metipsos facitis, qui spretis admonitionibus nostris, et contempta apostolica auctoritate, pro lucris temporalibus, et explenda cupiditate vestra

(1) Ex edit. Card. Carafae.

Anathema contra inob-servantes.

Canonici Lucenses antea admoniti a Pontifice,

Contumaces in sua praevericatione persistentes;

sub maledicto anathematis post promissam nobis satisfactionem, recidivo ac delibato praevericationis crimine iacere non pertimescitis. Quapropter quoniam tantae praesumptionis contumaciam, et tam immanis avaritiae culpam nostra nec taciturnitate dissimulare, nec patientia non modo ad vestrum, sed ad illorum etiam, cum quibus communicatis, periculum, diutius fovere audemus; praesenti auctoritate omnibus, qui inter vos contra apostolica privilegia B. Leonis Papae canonicas pecunia adepti sunt, introitum maioris Ecclesiae, videlicet Sancti Martini, et easdem canonicas vel praebendas ulterius retinendi licentiam et potestatem, ex parte omnipotentis Dei, et B. Petri apostolorum principis, usque ad condignam satisfactionem interdiciamus. Dat. Florentiae, iii id. augusti, indictione decimaquinta.

Dat. die 11 augusti anno Domini 1077, pontif. anno v.

XXXVI.

Confirmatio privilegiorum monasterii Rothonsensis in Britannia (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Trium denariorum aureorum census a monasterio Rothonsensi Apostolicae Sedi solvi solitus. — Confirmatio privilegiorum monasterii eiusdem. — Decretum libertatis honorum ad illud pertinentium. — Abbas a monachis eligendus. Monasterium soli Apostolicae Sedi subiectum. — Clericorum et monachorum ordinationes per loci Ordinarium faciendae. — Roboratio privilegii huius. — Anathema contra violatores eiusdem.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Almodo abbati monasterii S. Salvatoris constructi in loco, qui dicitur Rothonsensis, in Britannia constituti, suisque successoribus ibidem regulariter promovendis, in perpetuum.

Supernae miserationis respectu ad hoc universalis Ecclesiae curam suscepimus,

(1) Ex ms. S. Michaelis in periculo maris edidit Martenne Thesaur. Nov. Anecd. tom. 1, col. 204.

et apostolici moderaminis sollicitudinem gerimus, ut iustis precantium votis attempta benignitate faveamus, et libram aequitatis omnibus in necessitate positus, quantum Deo donante possumus, subvenire debeamus. Praecipue tamen de venerabilium locorum stabilitate pro debito honore Summae et Apostolicae Sedis, cuius membra sunt, quantum ex divino adiutorio possibilitas datur nobis, pensandum et laborandum esse perpendimus. Proinde iuxta petitionem tuam praefato monasterio, cui tu praesse dignosceris, et quod iuris S. R. E. esse dignoscitur, unde per singulos annos census trium denariorum aureorum sibi redditur, huiusmodi privilegia praesenti auctoritatis nostrae decreto indulgemus, concedimus, atque firmamus; statuentes, nullum regum, vel imperatorum, aut antistitum, nullum quoque dignitate praeditum vel quemcumque alium, de his, quae eidem venerabili loco de proprio iure iam donata sunt, vel in futurum Deo miserante collata fuerint, sub cuiuslibet causae occasionisve specie minuere vel auferre, et sive suis usibus applicare, vel aliis quasi piis de causis pro suae avaritiae excusatione concedere, sed cuncta, quae ibi oblata sunt, vel offerri contigerit, tam a te, quam ab eis, qui in tuo officio successerint, perenni tempore illibata, et sine inquietudine volumus possideri, eorum quidem usibus, pro quorum sustentatione gubernationeque concessa sunt; modis omnibus profutura. Ita constituimus, ut obeunte abbate, non alius ibi quacumque obreptionis astutia ordinetur, nisi quem fratres eiusdem coenobii cum communi consensu secundum timorem Dei elegerint; maxime de eadem congregatione, si idoneus inventus fuerit. Quod si talis, qui huic regimini congruat, inter eos inveniri non possit, cum consilio Romani Pontificis alium sibi patrem et magistrum expetant. Hoc quoque praesenti capitulo subiungimus, ut ipsum monasterium, et abbates eius, vel mona-

Trium denariorum aureorum census a monasterio Rothonsensi Apostolicae Sedi solvi solitus.

Confirmatio privilegiorum monasterii eiusdem.

Decretum libertatis honorum ad illud pertinentium.

Abbas a monachis eligendus.

Monasterium huiusmodi sub protectione Sedis Apostolicae recipitur.

Eiusque bona omnia confirmantur.

De libera monachorum receptione.

Concessio sepeliendi ibidem mortuos, missas cantare, elemosynas petere.

Decretum exemptionis ac immunitatis.

chi, ab omni saecularis servitii sicut in festatione securi, omnique gravamine mundanae oppressionis remoti, in sanctae religionis observatione seduli et quieti, nulli alii, nisi Romanae et Apostolicae Sedi, cuius iuris est, aliqua teneantur occasione subiecti. Consecrationes etiam Ecclesiarum, et ordinationes monachorum, sive clericorum, saepefacto coenobio pertinentium, ab episcopis, in quorum dioecesi sunt, accipient: ita tamen, si episcopi canonice ordinati fuerint, et ordinationes gratis fecerint. Sin autem aliquid horum obstiterit, abbas cum licentia et auctoritate Romani Pontificis ad qualemcumque catholicum episcopum ei placuerit, causa consecrationis et ordinationis, tam locorum, quam personarum licenter pergat. Haec igitur omnia, quae huius praeccepti decretique nostri pagina continet, tam tibi quam cunctis, qui in eo, quo es ordine locoque successerint, vel eis, quorum interesse poterit, in perpetuum reservanda decernimus. Si quis vero regum, sacerdotum, clericorum, iudicum, ac saecularium personarum, hanc constitutionis nostrae paginam cognoscens, contra eam venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, renique se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat; et nisi illa, quae sunt male ablata, restituerit, vel digna poenitentia illicite acta deflexerit, a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris Domini nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in aeterno examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae lucis inveniant. Amen.

Monasterium soli Apostolicae Sedi subiectum.

Clericorum et monachorum ordinationes per loci Ordinarium faciendae.

Roboratio privilegii huius.

Anathema contra violatores eiusdem.

XXXVII.

Commissio Senonensi archiepiscopo, et Bituricensi, ut examinatis Aurelianensis episcopi sceleribus, nisi se ab obiectis purgaverit, depositum privatumque declarent (1).

SUMMARIUM

Ab Aurelianensi episcopo, quae fuerint patrata. — Examinanda Senonensi committuntur episcopo. — Si ab iis ille se non purgaverit, depositus declarandus; — Et Sanzo quidam in eius locum subrogandus.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, Richerio Senonensi archiepiscopo, et Ricardo Bituricensi, eorumque suffraganeis, salutem et apostolicam benedictionem.

Sicut quorundam vestram novit fraternitas, multis iam clamoribus, multisque literis elaboravimus, ut Aurelianensis Ecclesia ad pristinum suae nobilitatis statum revocaretur. Sed peccatis (ut credimus) populi promerentibus, ita pseudoepiscoporum ibidem occupatio praevaluit, quod adhuc omnino spinas confusionis suae extirpare non potuimus. Quanta enim inobedientia Rainerus, dictus eorum episcopus, contra auctoritatem Sedis Apostolicae se armaverit, et in quantam confusionem, quantumque detrimentum Ecclesiam illam perduxerit, licet vos scire non dubitamus, quosdam tamen excessuum suorum religioni vestrae nominatim dicere procuravimus. Dicitur siquidem, legitimam aetatem non habens, contra decreta sanctorum Patrum sine idonea cleri et populi electione Ecclesiam invasisse. Dicitur etiam, huic iniquitati illud addidisse, ut in promotione clericorum archidiaconatus et abbatias per negotiationem vendendo, nullam honestatem, nullumque Dei timorem servaverit. Super hoc etiam bis et ter fraterna charitate a nobis vocatus, non solum ad nos venire neglexit, sed etiam aliquem, qui eum de obiectis legitime excusaret, mittere contempsit, et a nobis

Ab Aurelianensi episcopo, quae fuerint patrata;

(1) Ex edit. card. Carafae.

interdictus, quinimo a communione corporis et sanguinis Domini separatus, officium episcopale celebrare non timuit. Benedictum etiam deserentem literas nostras in captione suorum ad contemptum Apostolicae Sedis diu affici permisit. Quapropter iniquitatem eius deinceps non ferentes, apostolica auctoritate vobis praecipimus, ut ad examinationem actuum suorum in locum, quem magis aptum probaveritis, conveniatis; ad quem prius literis vestris eum convocetis, ibique de supradictis vobis respondeat, et, si potest, se innocentem reddat. Quod si forte in superbia sua permanens, infra quadraginta dies admonitionis venire contempserit, aut veniens de omnibus supradictis canonice se non expurgaverit, iudicio Sancti Spiritus, et auctoritate apostolica sententiam damnationis et depositionis sine omni spe restitutionis in eum promulgamus. Quam vos (sicut decet) sequentes per aures circumstantis populi diffundite; et Sanzonem istum, de quo vos mihi scripsistis, qui beati Petri consilium et nostrum expetiit, in loco illius depositi secundum Deum subrogate. Dat. Romae ii non. octobris, indictione prima.

Examinanda Senonensi committuntur episcopo.

Si ab iis ille se non purgaverit, depositus declarandus;

Et Sanzo quidam in eius locum subrogandus.

Dat. die 6 octobris anno Domini 1077, pontif. Gregorii anno v.

XXXVIII.

Privilegium Septimiano monasterio S. Salvatoris (1).

SUMMARIUM

Prooemium. — Monasterium Septimianum in tutelam Sedis Apostolicae recipitur. — Confirmatisque bonis omnibus eidem donatis et donandis; — Cuicumque ecclesiasticae et laicae personae eidem vel in huiusmodi bonis, qualibet arrepta occasione molestiam ullam inferre omnino interdicitur. — Abbas a fratribus eligendus, et a sola Apostolica Sede consecrandus atque iudicandus. — Altarium vero consecrationem, clericorum ordinationem ad loci

(1) Ex Tabulario monasterii huius editit Ughell. Ital. Sac. tom. III, ubi de archiepisc. Florentin.

Ordinarium spectare definitur nisi vel anathemiacus fuerit, vel anathemati subiectus. — Roboratio privilegii huius in perpetuum. — Cuius violatores feriuntur anathemate.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Azoni abbati S. Salvatoris constructi in loco, qui dicitur Septimo, suisque successoribus ibi regulariter promovendis, in perpetuum.

Memores divinae gratiae circa nos, manifeste cognovimus, quam benevola concessione rectis desideriis, et iustis petitionibus condescendere debeamus, et ita administrationem nobis creditae dispensationis ad multorum utilitatem exhibendo dilatare, sicut desuper erogato lucro ab eo mercedem accipere cupimus; cuius talentorum gratuita bonitate sua dona suscipimus. Quapropter, dilectissime fili, sicut tua, et fratrum tuorum devotio postulavit, suscipientes, sicut et praedecessores nostri, praefatum monasterium, cui Deo auctore praesesse dignosceris, in tutelam et defensionem Sanctae Romanae Ecclesiae per huius nostri decreti paginam, ad corroborandum Deo auctore statum eius, apostolicae tuitionis privilegium tibi concedimus. Confirmamus omnia, quae eidem venerabili loco a quibuslibet hominibus de proprio iure iam donata sunt, vel in futurum Deo miserante collata fuerint, cuiuscumque modi possessiones, aut bona sunt, tam in rebus immobilibus quam immobilibus, et postremo universa, quae nunc legaliter acquisita possidet, et in posterum Deo opitulante acquirere poterit. Proinde apostolica auctoritate censemus, atque statuimus, ut nullus regum, vel imperatorum, ducum, marchionum, comitum, castaldionum, nullus antistitum, vel quacumque dignitate praeditus, aut aliqua persona saecularis vel ecclesiastica, magna vel parva, audeat praefatum monasterium a sui ordinis ac firmitatis stabilitate divellere, aut bona sibi pertinentia, pro sua rapacitate vel violentia, aut iniquae dominationis oppressionem invadere, vel inde auferre,

Prooemium.

Monasterium Septimianum in tutelam Sedis Apostolicae recipitur.

Confirmatisque bonis omnibus eidem donatis et donandis;

Cuicumque ecclesiasticae et laicae personae eidem vel in huiusmodi bonis, qualibet arrepta occasione molestiam ullam inferre omnino interdicitur.

sive suis usibus impia temeritate applicando, vel aliis, quasi piis de causis, pro suae avaritiae excusatione concedendo; sed cuncta, quae ibi oblata sunt, vel offerri contigerit, tam a te, quam ab eis, qui in tuo officio locoque successerint, perenni tempore illibata, ac sine infestatione aliqua volumus, ac decernimus possideri, eorum quidem usibus, pro quorum sustentatione, gubernationeque concessa sunt, modis omnibus profutura. Item constituimus, ut obeunte abbate non alius ibi quacumque obreptionis astutia ordinetur, nisi quem fratres eiusdem coenobii secundum timorem Dei elegerint, maxime de eadem congregatione, si idoneus inventus fuerit. Quod si talis, qui huic regimini congruat, inter eos inveniri non possit, aliunde sibi patrem et magistrum expectent; qui non ab alionisi a Romano Pontifice, secundum consuetudinem priorum abbatum consecratur, neque alterius, nisi eiusdem Romani Pontificis subdatur iudicio. Consecrationes autem Ecclesiarum, et ordinationes clericorum, praefato coenobio pertinentium, ab episcopo, in cuius dioecesi est, accipiant; ita tamen, si ipse episcopus canonice ordinatus, aut a Romana Ecclesia tunc excommunicatus non fuerit, et ordinationem gratis fecerit. Sin autem aliquid horum obstiterit, abbas ad qualemcumque catholicum episcopum ei placuerit causa consecrationis et ordinationis tam locorum, quam personarum licenter pergat; liceatque episcopo canonice, quod vocatus ab eo fuerit, peragere. Haec igitur omnia, quae huius praecepti, decretique nostri pagina continet, tam tibi, quam cunctis, qui in eo, quo es, ordine locoque successerint, in perpetuum servanda decernimus. Si quis vero regum, imperatorum, clericorum, iudicum, ac saecularium personarum, hanc constitutionis nostrae paginam cognoscens, contra eam temerario ausu venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de-

perpetrata iniquitate cognoscat. Et nisi ea, quae ab illo sunt male ablata, restituerit, vel digna poenitentia illicite acta desleverit, a sacratissimo corpore ac sanguine Domini nostri Redemptoris Iesu Christi alienus fiat, atque in aeterno examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant.

Datum Laterani iv idus ianuarii, per manus Petri Sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis, ac bibliothecarii, anno quinto pontificatus D. Gregorii septimi Papae, ab incarnatione vero Domini MLXXVIII, indictione prima.

Dat. die 10 ianuarii anno Domini 1078, pontif. Gregorii anno v.

XXXIX.

Designatos legatos apostolicos ait, ad conciliandam pacem in regno Theutonicorum, eosque impedire conantem excommunicat (1).

SUMMARIUM

In synodo Romana habita die 3 martii designatos ait legatos apostolicos ad componendam pacem in regno Theutonicorum; — Quam qui impedire conati fuerint, anathematizantur. — Praesentium portitorem hac de causa directum fuisse, ut cum Treviren. archiep. de loco et tempore conventus statuat; quo legati apost. securius possint itinerari.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, archiepiscopis, episcopis, clericis, ducibus, principibus, marchionibus, omnibusque maioribus et minoribus in Theutonico Regno constitutis, exceptis his, qui canonice excommunicatione tenentur, salutem et apostolicam benedictionem, si decretis Romanae Ecclesiae obediunt.

Notum vobis fieri volumus, fratres charissimi, quod in ea synodo, quam nuper Romae celebravimus, inter multa alia, quae de statu sanctae Ecclesiae (Deo

(1) Ex edit. Card. Carafae.

Cuius violatores feriuntur anathemate.

In synodo Romana habita die 3 martii designatos ait legatos apostolicos;

Ad componendam pacem in regno Theutonicorum;

Quam qui impedire conati fuerint, anathematizantur.

cooperante) peregrimus, de ruina et confusione nobilissimi regni vestri diligenter tractantes, hoc salutiferum et opportunum pro reparatione pacis vestrae fore putavimus, ut religiosi legati Apostolicae Sedis ad partes vestras dirigantur, qui archiepiscopos, episcopos, et religiosos clericos, necnon laicos ad id idoneos, in loco, qui utrique parti habilis et congruus sit, convenire commoneant, ut aut pacem (Deo auxiliante) inter vos componant, aut cui parti iustitia faveat, veraciter addiscant. Nam in eadem synodo diffinitum est, quod nos contra eam partem, quae pacem fastu superbiae refutaverit, et cui iustitia non faverit, omni conamine, omnibusque modis potestate b. Petri insurgamus. Et quia nonnullos de regno vestro intelleximus magis iurgium et discordiam, quam pacem diligere, ex parte omnipotentis Dei, et beatorum apostolorum Petri et Pauli interdicimus, ut nullus sit, qui aliquo ingenio aut studio, seu violentia impediatur, praedictos viros ad restaurandam regni vestri concordiam convenire; aut convenientes, iustum et legalem huic discordiae finem imponere. Ad reprimenda etiam mala ingenia, et illicitos conatus, iudicio Sancti Spiritus et auctoritate Apostolicae Sedis anathematizavimus, et anathematizamus, quicumque sive rex, sive archiepiscopus, sive episcopus, sive dux, sive marchio, sive alicuius dignitatis vel ordinis persona sit, praesumpserit aliquo modo hanc salutiferam constitutionem perturbare, videlicet qui operam dederit, ne praedictus conventus fiat, aut concordia tantae perturbationis. Adiecit etiam eidem anathemati, ut quicumque huius iniquitatis praesumptor fuerit, non solum in anima, sed etiam in corpore, et in omnibus rebus suis vindictam omnipotentis Dei sentiat, et in omni congressione belli nullas vires, nullumque in vita sua triumphum obtineat; sed duplici contritione prostratus semper vilescat, et confundatur, ut sic saltem ad poenitentiam redire addiscat. Prae-

sentium vero portitorem ad hoc vobis dirigimus, ut una cum venerabili fratre nostro Treverensi archiepiscopo, qui Henrico favet, et altero, qui utilis et religiosus ad hoc sit opus episcopus, ex parte Rodulphi, locum et tempus praedicti conventus statuant: quatenus legati nostri, quos praefati sumus, securius et certius ad vos venire, et quae omnipotenti Deo placeant, ipso auxiliante, vobiscum valeant perficere. Dat. Romae vii id. martii, indictione prima.

Dat. die 9 martii anno Domini 1078, pontif. anno v.

XL.

De causis episcoporum Franciae et Burgundiae a Gregorio PP. discussis (1).

SUMMARIUM

Romana Ecclesia benignitate semper usa. — De Manasse Remensi archiep. in proprium gradum restituito. — Manassis iuramentum. — Eodem modo cum Bisuntino actum, cum Senonensi, cum Carnocensi, cum Bitoricensi, et cum Turonensi: qui omnes debeant se coram legato apostolico ab obiectis expurgare. — Turonensis vero archiepiscopi electionem serius audito clero ac populo examinandam esse decernitur.

Gregorius episcopus servus servorum Dei.

Quia consuetudo sanctae Romanae Ecclesiae, cui (Deo auctore) licet indigni deservimus, est, quaedam tolerare, quaedam etiam desimulare (2); discretionis temperantiam potius quam rigorem canonum sequentes, causas episcoporum Franciae, atque Burgundiae, qui suspensi seu damnati a legato nostro Ugone Diensi episcopo fuerant, non sine gravi labore discussimus. Denique Manassem Remensem archiepiscopum, qui in multis accusatus fuerat, seseque a synodis, ad quas Ugo Diensis episcopus eum invitavit, subtraxerat, quia sententia super eum data, non Romanae Ecclesiae gravitate, et solita mansuetudine videbatur, in proprium gra-

(1) Ex edit. Card. Carafae. (2) Fortasse *desimulare*.

Praesentium portitorem hac de causa directum fuisse, ut cum Trevirensi archiepiscopo de loco et tempore conventus statuat; quo legati apostolici securius possint itinerari.

Romana Ecclesia benignitate semper usa.

De Manasse Remensi archiepiscopo in proprium gradum restituito.

Abbas a fratribus eligendus;

Et a sola Apostolica Sede consecrandus atque iudicandus.

Altarium vero consecrationem, clericorum ordinationem ad loci Ordinarium spectare definitur, nisi vel simoniacus fuerit, vel anathemati subiectus

Roboratio privilegii huius in perpetuum.

Manassis in-
strumentum.

dum officiumque restituimus: ea quidem ratione, ut supra corpus sancti Petri iuraret hoc modo: « Ego Manasses Remensis archiepiscopus pro superbia non dimisi, quod non venerim ad synodum Augustodunensem, ad quam me Diensis episcopus vocavit. Si vocatus nuncio vel literis Apostolicae Sedis fuero, nullo malo ingenio, et nulla fraude me subtraham, sed veniens diffinitioni et iudicio huius Ecclesiae fideliter obediam. Quod si domino Papae Gregorio, vel successori suo placuerit, me de obiectis ante legatum suum respondere, idem per omnia faciam. Thesaurus autem, ornamenta, et praedia Remensis Ecclesiae mihi commissae ad honorem ipsius Ecclesiae, fideliter tractabo, et ad resistendum iustitiae ea non abalienabo ». Ugoni quoque Bisuntino archiepiscopo, quia literae, quibus invitabatur ad synodum, a clericis suis retentae, et non sibi ostensae fuerant, suspensio in eadem synodo, episcopale officium reddidimus, hac conditione quod debeat se de obiectis eorum legato nostro, si ei visum fuerit, cum suffraganeis, aut convicinis episcopis expurgare. Richerio vero Senonensi archiepiscopo interdictum reddidimus officium; promisit enim in manu nostra, quod sive per se, sive per nuncium suum causam, pro qua ad synodum praefati legati nostri non venit, coram eodem legato debeat exponere et in negotiis ecclesiasticis pro posse suo consilium et auxilium fideliter et humiliter sibi impendere, eiusque animum placare. Godfredus autem Carnotensis episcopus, quia non invitatus et absens iudicatus fuerat, episcopali officio a nobis restitutus est: hoc quidem tenore, quod causa sua ante legatum nostrum debeat retractari atque definiri. Richardus Biturigensis archiepiscopus, quia irato animo et non synodali iudicio dimisit Ecclesiam suam, virgam et anulum recepit, promittens se de obiectis coram legato nostro satisfacere. Rodolphus Turonensis archiepi-

Eodem modo
cum Bisuntino
actum,cum Senonen-
si,cum Carno-
tensi,cum Bituri-
censi,et cum Turo-
nensi: qui
omnes debeant
se coram le-
gato apostoli-
co ab obiectis
expurgare.

scopus, quia legales accusatores non habuit, sacerdotali et episcopali officio restitutus est; etiam episcopis, qui eum accusaverant, ab accusatione deficientibus, et quia causa sua ab antecessore nostro beatae memoriae Alexandro retractata et determinata fuerat, videbatur quod non sine certa accusatione deberet retractari. Nobis tamen visum fuit, quod legatus noster cum legato Diensis episcopi Turonis debeat proficisci, et convocare omnes suffraganeos episcopos, nec non eorum et populum; et ex parte beati Petri illos commone; ut qualiter electus fuerit vel ordinatus veraciter profiteantur: ut si claruerit, eum de obiectis innocentem esse, quaestio accusationis suae omnino deinceps sopiatur. Sin autem certissime, et unde dubitari non possit, contra eum testimonium datum fuerit, canonica sententia feriat. Actum Romae, vii id. martii, indictione prima.

Dat. die 9 martii anno Domini 1078,
pontif. anno v.

XLI.

Admonitio de non communicando cum iis, qui contra interdictum Sedis Apostolicae, impedire conantur conventum episcoporum et laicorum habendum pro examinando iure Henrici et Rodulphi in Theutonicorum regno (1).

SUMMARIUM

Conventum huiusmodi impediens a synodo iam excommunicati.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, omnibus clericis et laicis in regno Theutonico constitutis, qui excommunicationis vinculo non tenentur, salutem et apostolicam benedictionem.

Quae et quanta cura nobis fuerit, et est, ut pestilentia, et clades, et desolatio a vestro regno auferatur, et pax, honestas, et solitum decus vobis reddatur, in synodo quae hoc anno in quadragesima

(1) Ex edit. Card. Carafae.

Turonensis
vero archie-
piscopi ele-
ctionem serius
audito clero
se populo
examinandam
esse decerni-
tur.

Conventum
huiusmodi im-
pedientes a
synodo iam
excommuni-
cati.

Romae celebrata fuit, declaravimus (1). Iudicio enim Sancti Spiritus decrevimus, et praecepimus, ut in regno vestro conventus omnium episcoporum, et eorum laicorum, qui Deum timent, et inter vos pacem desiderant, fieret, et coram nostris legatis decerneretur, si Henrico vel Rodolpho, qui de regni gubernaculo inter se decertant, amplius iustitia faveret. Iniustior enim pars, ratione devicta, et beati Petri auctoritate constricta, facilius cederet, et ab interitu animarum et corporum (Deo propitiante) cessaret. Iustior vero pars amplius de Deo confideret; et adiuta b. Petri potestate, et omnium iustitiam diligentium consensu, de victoria omnino speraret, neque utramque mortem timeret. Sed quia pervenit ad nos, quod inimici Dei, et filii diaboli quidam apud vos contra interdictum Apostolicae Sedis praedictum conventum procurarent in irritum ducere; et non iustitia, sed superbia, ac totius regni desolatione suas cupiditates anhelent implere, et christianam religionem destruere; monemus vos, et ex parte beati Petri praecipimus, ut talibus nullum adiutorium praebitis, neque illis communicetis. In praedicta enim synodo iam omnes sunt excommunicationis et anathematis vinculo innodati, et ut nullam victoriam possint obtinere, per potestatem beati Petri sunt alligati, ut saltem coacti confundantur, et a morte animarum suarum, et desolatione patriae vestrae revocentur. Vos autem, fratres charissimi, de me nullo modo dubitetis, quod iniustae parti scienter aliquo modo faveam. Magis enim pro vestra salute desidero mortem subire, quam totius mundi gloriam ad vestrum interitum arripere. Quod si aliqui de falsitate confisi, literis vel verbis aliter vobis indicaverint, nullo modo illis acquiescatis. Deum enim timemus, et pro eius amore quotidie affligimur; et ideo superbiam, et oblectamenta saeculi parvi pendimus, quia cito apud eum consolari indubitanter cre-

(1) Synod. habit. die 3 martii, ut iam vidimus.

dimus (a). Omnipotens et misericors Deus, qui ultra meritum miseretur, et consolatur nos in omni tribulatione nostra (b), aperiat cor vestrum in lege sua, et confirmet vos in praeceptis suis, ut auctoritate beati Petri a cunctis peccatis absolutos vos ad caeleste regnum perducat regnatos. Dat. Capuae, kal. iunii, indictione prima.

Dat. die 1 iunii anno Domini 1078,
pontif. Gregorii anno vi.

XLII.

De potestate Romani Pontificis mittendi ad quascumque synodos legatos suos: privilegia Ecclesiarum pro necessitate vel utilitate commutandi: ac insuper de legatorum Sedis Apostolicae facultatibus (1).

SUMMARIUM

Privilegium Remensi archiep. ut a nemine praeter Sedem Apostolicam iudicari possit. — Immoderata Manassis archiep. hac super re praetensio. — Exempla legatorum Apost. Sedis ad concilia. — Adhortatio ad Manassem ad obediendum apostolicis legatis. — Privilegia debent ad utilitatem Ecclesiae dirigi. — Arelatenses archiep. antea perpetui vicarii Apostolicae Sedis in Gallis: — Post aliquod tempus ea privati dignitate. — Remensis archiep. monetur, ut iudicio legatorum apostolicorum se subiciat; — Quibus commisisse se dicit Gregorius, per literas, ut quae ipse de nonnullis episcopis conquerebatur, perscrutarentur et canonice iudicarent.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Manasse archiepiscopo Remensi salutem et apostolicam benedictionem.

Cum vos ea a Sede Apostolica flagitatis, quae et honorem praesulatus vestri condeceant, et a praecedentium Patrum auctoritatibus nequaquam dissentiant, fidentes petite, spe certissimi postulate, scientes, omni ambiguitate remota, nos petitionibus huiusmodi paratos annuere, cum quia nos fraterna dilectione in Christo amplectimur; tum etiam nihilominus

(a) 2. Corinth. 1. (b) Ibid. (1) Ex Archiv. Vatic.

quia ad haec quorundam fidelium nostrorum, qui vos diligunt, precibus et interventionibus sedulis promovemur. Quocirca fraternitatem vestram rogatam atque commonitam volumus, ne debeat graviter ferre, si studeamus ad tempus pro communi honestate, atque proficuo petita contra utilitatem Ecclesiae denegare. Haec autem omnia ad id praemissa noveritis, quia petitis in literis vestris, ne adversum privilegium, quod ab hac Apostolica Sede vos habere fatemini, cogamini, nisi soli mihi, aut romanis legatis super obiectis quibuslibet respondere. Quod si vos, romanos legatos intelligere, videremini, et quos cuiuslibet gentis, quibus Romanus Pontifex aliquam legationem iniungit, vel quod maius est, vicem suam indulget, et laudaremus sane petita, et petitis, libenter annueremus; sed quia praemittendo romanos, continuo subiungitis, non ultramontanos, ostenditis, vos tantum eos velle romanos habere legatos, qui vel Romae nati, vel in Romana Ecclesia a parvulo educati, vel in eadem sint aliqua dignitate promoti; miramur nimium prudentiam vestram hucusque perductam, ut precaremini benevolentiam nostram, iura Sedis Apostolicae debere imminuere: idque nobis in solis vestris negotiis non debere licere, quod in negotiis omnium praedecessores nostri sine omni contradictione et licitum et legitimum tenuere. Nostis enim, et Osium episcopum in Nicaeno, et Cyrillum in Ephesino concilio, Romanorum vice, eisdem concedentibus, functos fuisse Pontificum; Syagrio quoque Augustodunensi episcopo, Lugdunensis antistitis suffraganeo: sanctum Papam Gregorium celebrandi generalis in Gallia concilii vicem suam legitis indulgisse. Sed quid haec de episcopis loquimur, cum idem sanctus Papa monachum quemdam Hilarum nomine in Africae partibus literarum suarum auctoritate fultum usque adeo suum fecerit esse vicarium, ut per eum ibidem concilium generale celebraretur, et quidquid synodus sancta decer-

neret, ad finem eo exequente perduceretur? Ne igitur ad tantum velit culmen vestra fraternitas erigi, ut quae in causis omnium Romanis Pontificibus rata fuerunt, et licita, in vestri solius causa irrita velitis, et illicita reddi. Ad id autem, quod de privilegio dicitis, breviter interim respondemus, quod possunt quaedam in privilegiis pro re, persona, pro tempore, pro loco concedi, quae iterum pro eisdem, si necessitas, vel utilitas maior exegerit, licenter valent commutari privilegia; siquidem non debent sanctorum Patrum auctoritatem infringere, sed utilitati sanctae Ecclesiae prospicere. Inde est, quod Arelatensis Ecclesia non solum a beato Gregorio doctore dulcilluo, sed etiam a pluribus eius sanctis antecessoribus, cum haberet vicem Sedis Apostolicae, ut omnes episcopos totius regni Francorum, quod tunc latius extendebatur, ad concilium convocaret, eosque in iudicio constrinxerit, sine cuius licentia nullis ex supradictis episcopis longe a suo episcopatu fas erat abire; post aliqua tempora pro quibusdam causis praedicta potestas et auctoritas cessavit, et suam vicem aliis, quibus placuit, Sedes Apostolica concessit. Remensis etiam, cui praesides, Ecclesia quodam tempore primati subiacuit; et ei, ut magistro, post Romanum Pontificem obedivit, quod et de pluribus aliis Ecclesiis potestis invenire, si sanctorum Patrum dicta et acta procuratis diligenter investigare. Nec id dicimus, ut privilegia vestrae Ecclesiae contra rationem vel infringi velimus, vel imminui; de quibus, vita comite, suo tempore ore ad os otiosius colloquuturi sumus: sed interim dilectionem vestram ex parte beati Petri apostolorum principis admonemus, ut quemadmodum vobis Romae positus constituimus, coram Diensi episcopo et Cluniacensi abbate, quibus in his vicem nostram commisimus, occasionibus cunctis obstaculisque remotis, super obiectis omnibus sitis respondere parati, legaliter satisfacere, canonice purificari; nam si

Privilegium Remensi archiepiscopo ut a nemine praeter Sedem Apostolicam indicari possit.

Immoderata Manassis archiepiscopi haec super re praetensio.

Exempla legationum Apostolicae Sedis ad concilia.

Adhortatio ad Manassem ad obediendum apostolicis legatis.

Privilegia debent ad utilitatem Ecclesiae dirigi.

Arelatenses archiepiscopi antea perpetui vicarii Apostolicae Sedis in Gallias.

Post aliquod tempus ea privati dignitate.

Remensis archiepiscopus monetur, ut iudicio legationum apostolicorum se subiiciat.

aliud a vobis, quod absit, agatur tergiversatione, et fuga; conscientiae scelerum et non exactioni iustitiae et aequitatis a pluribus adscribatur. De archiepiscopo autem Viennensi, quem conquerimini in dioecesi vestra et deposuisse presbyteros, et eosdem iterum in gradum pristinum restituisse: et de episcopis Laudunensi et Suessionensi suffraganeis vestris, qui Ambianensem episcopum, vobis inconsultis et nescientibus, Romae etiam positus, consecrarunt: et de Manasse, qui vos, et Ecclesiam vestram, quia malefactis non potest, maledictis infestare non cessat: et de caeteris omnibus, super quibus quaestionem vobis collibuerit facere, missimus literas nostras commemoratis confratribus nostris, Diensi videlicet episcopo, et Cluniacensi abbati, ut cuncta studeant diligenter inquirere, sollicite discutere, discussa et indagata ad purum iuste, legaliter et canonice iudicare. His nostris monitis obsecundantes per omnia beatorum apostolorum Petri et Pauli benedictione in praesenti donemini, et in futuro a peccatorum omnium vinculis absoluti, ad eorum consortium eisdem interventoribus provehi mereamini. Data ad Sanctum Germanum undecimo kalendas septembris, indictione prima.

Dat. die 21 augusti anno Domini 1078, pontif. anno vi.

XLIII.

Declaratio concordiae ex praeepto Sedis Apostolicae factae inter episcopum Taurinensem et abbatem S. Michaelis (1).

SUMMARIUM

Series facti. — Modus concordiae. Gregorius episcopus servus servorum Dei.

Series facti.

Notum tam praesentibus quam posteris fieri volumus, causam Cumberti Taurinensis episcopi, et abbatis S. Michaelis, qualiter finiendam esse posuimus. Venientes enim ante nostram praesentiam, post plura annorum curricula, quibus conquesti

(1) Ex edit. Card. Carafae.

sunt alter adversus alterum, ex voluntate acquiescentes, et obediens nostro iussui, pacem inter se nobis praecipientibus fecerunt. Quibus ex auctoritate apostolica interdiximus, ne alter alteri occasionem discordiae ulterius praerberet. Sed episcopus abbati, et praedicto monasterio emendet, quae ei abstulit, nisi quantum abbas ei condonaverit. Similiter et abbas episcopo faciat. Et hoc in extimatione (1) Astensis episcopi, et episcopi Aquensis, necnon et abbatis Fructuariensis. Si autem episcopus voluerit et potuerit probare, illud monasterium in proprietate et allodio sui episcopii esse constructum, in sequenti synodo uterque se praesentent, et in eo iustam et legalem definitionem accipiant. Si vero aliquo impedimento cessaverint, legatos suos dirigant, quatenus eis ipsi reportent, qualiter et quando finem eorum negotio imponamus. Quod si episcopus, cognita veritate, cognoverit idem monasterium non esse constructum in allodio sui episcopatus: vel abbas perpenderit, quod episcopus circa hoc negotium iustam et veram habeat rationem, sine aliqua disceptatione vel controversia, ei, qui veritatem et iustitiam habuerit, acquiescat; procul dubio scientes, quia in eum, qui iniustam causam habens defendere temptaverit, vel aliquod patrocinium vel potentiam sperans, iniustum negotium agitare ausus fuerit, graviter et severissime puniemus. Dat. Romae, viii kal. decembris, indictione secunda.

Dat. die 24 novembris anno Domini 1078, pontif. anno vi.

XLIV.

Declaratio depositionis episcopi Ravennatis, in Romana synodo factae, cui nullam praestare obedientiam monentur Ravennates (2).

SUMMARIUM

Ravennatis Ecclesiae in Romanam Sedem perpetua obedientia atque observantia. — (1) Fortasse aestimatione. (2) Ex edit. Card. Carafae.

Modus concordiae.

Eiusdem praesentis episcopi pravi mores; — Quorum causa depositus dignitate et officio declaratur; — Eique obedientiam nullam praestandam; lato anathemate contra hunc decreto inobedientes.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, omnibus Ravennatibus maioribus et minoribus, qui beatum Petrum, eiusque filium, sanctum videlicet Apollinarem diligunt, salutem et apostolicam benedictionem.

Quam fideliter, quamque humiliter h. Petro, nempe apostolorum principi, Ravennas Ecclesia semper adhaeserit, quantamque Matri suae, sanctae videlicet Romanae Ecclesiae, obedientiam in omnibus exhibuerit, vestra fraternitas optime novit. Ille autem, qui nunc Ecclesiae Ravennatis episcopus esse dicitur, quomodo eam olim tam ditissimam, quam etiam religiosissimam, tyrannica depraedatione devastaverit, et inreligiosae vitae exemplo corruerit, et vos patiundo videndoque sensitis, et nos certo experimento didicimus. Sed quia his malis, aliisque quampluribus flagitiis irretitus atque pollutus, ne argui possit atque convinci, superbiae fastu elatus, contra apostolorum principem calcaneum erexit, et in inobedientia, quae sceleri comparatur idolatriae, perseverat; eum sine spe recuperationis, Spiritus Sancti iudicio, Apostolicae Sedis auctoritate in sancta Romana synodo esse depositum, praesentium iudiciis indubitanter cognoscite. Quapropter, ut nullam ei deinceps, quae episcopo debetur, obedientiam exhibeatis, omnibus vobis beati Petri apostolorum principis auctoritate praecipimus. Si qui vero excommunicationis contagione vulnerati, his salutiferis ausi fuerint repugnare praeceptis, eos velut putrida membra a toto corpore Christi, quod est Ecclesia catholica, anathematis gladio resecamus, atque proiciamus. Vobis autem Deum diligentibus, et beato Petro obedientibus, ex auctoritate eiusdem apostolorum principis omnium peccatorum remissionem largimur.

Ravennatis Ecclesiae in Romanam Sedem perpetua obedientia atque observantia.

Eiusdem praesentis episcopi pravi mores;

Quorum causa depositus dignitate et officio declaratur;

Eique obedientiam nullam praestandam; lato anathemate contra hunc decreto inobedientes.

Dat. Romae, vii kal. decembris, indictione secunda.

Dat die 25 novembris anno Domini 1078, pontif. anno vi.

XLV.

Landulpho episcopo Pisanam Ecclesiam cum omnibus illi concessis et concedendis confirmat: vicem suam ei et successoribus committit in insula Corsica, ad Ecclesiae Romanae dominium per eum reducenda (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesia Pisana cum bonis omnibus Landulpho episcopo confirmatur. — Eidem donationes omnes confirmantur ac praecipue Mathildis reginae. — Pisanis episcopis legitime electis Apostolicae Sedis vices in insula Corsica conceduntur. — Landulpho ex eiusdem insulae redditibus medietas conceditur. — Duobus vero eius successoribus quarta pars conceditur. — Arces vero sub ditione Rom. Ecclesiae reservantur. — Quarum custodes illis, si necessitas exegerit, teneantur obedire.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Landulfo episcopo Pisano, eiusque successoribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Supernae miserationis respectu ad hoc universalis Ecclesiae curam suscepimus, et apostolici moderaminis sollicitudinem gerimus, ut iustis precantium votis attenta benignitate faveamus, et libramine aequitatis omnibus in necessitate positis, quantum Deo donante possumus, subvenire debeamus. Unde postulante te, frater Landulpho, ut Ecclesiam, cui Deo volente praesse dignosceris, eiusque bona ab adversariorum impetu et infestatione nostrae apostolicae auctoritatis munimine tueremur, inclinati iustis precibus tuis, concessione praesentis privilegii confirmamus tibi episcopatum praedictae Pisanae Ecclesiae cum omni iure, suisque pertinentiis. Et quia Pisana Ecclesia, quae in praeficiendis sibi pastoribus a constitutionibus sanctorum Patrum devierat, tan-

(1) Ex exemplari Vaticano.

Exordium.

Ecclesia Pisana cum bonis omnibus Landulpho episcopo confirmatur.

dem pro restitutione antiquae libertatis suae salubre consilium matris suae sanctae Romanae Ecclesiae suscepit, ita ut se non aliunde, sed per ostium, quod Christus est, intrantem, gaudeat se nobis ordinantibus habere pastorem, indulgemus, concedimus, atque firmamus sibi tam ea, quae ab antiquis temporibus iuste collata sunt, quam ea, quae divina pietas per serenissimam filiam nostram Mathildem pro remedio animae matris suae, in eadem Ecclesia sepultae, concedere dignata est: videlicet locum, qui dicitur Schannellum, cum castellis et pertinentiis suis; et alia, quae in futurum Deo auctore a fidelibus legaliter conferenda sunt. Praeterea fidei et religionis tuae gratum in te fructum exuberare cognoscentes, committimus tibi tuisque successoribus vicem nostram in Corsica insula; si tamen ipsi consensu Romani Pontificis et electione Pisani populi ita canonice intraverint, sicut te constat intrasse; et secundum quod Deus tibi tradidit, quae ad christianam religionem pertinere videntur, vigilantissimo studio episcopos, clericos, populumque eiusdem insulae doceas, atque morum honestate confirmes iuxta propheticum sermonem, ut evellas et destruas, aedifices et plantes (a): quae nimirum insula, a iure et dominio sanctae Romanae Ecclesiae per quorundam pravorum hominum invasionem subtracta, ut prudentiae tuae studio, exclusis invasoribus, secundum antiquum morem ad dominium eiusdem Romanae Ecclesiae revocetur. Concedimus tibi, per quem Pisana Ecclesia ad antiquum sui decorem reducta est, et qui prius in restitutione praedictae insulae elaboraturus es, medietatem omnium reddituum, et totius pretii medietatem, quae de placitis acquireretur: duobus vero successoribus tuis quartam partem reddituum, et totius pretii, quae de placitis acquireretur: ita tamen, ut arces, et quaeque munita loca per te acquirenda in potestate nostra et successorum nostrorum permanent;

(a) Jerem. 8.

eo tenore, ut, si necessitas exegerit, custodes eorundem locorum tibi successoribusque tuis, salvo iure et honore sanctae Romanae Ecclesiae, obediant. Dignum quippe est, ut si ad imperium et consensum sanctae Romanae Ecclesiae, pastorem secundum Dominum susceperint dignitatem, habeant ex largitione Apostolicae Sedis temporalium rerum sustentationem et decorem. Hoc etiam addendum esse censuimus, ut in agendis placitis nuncius noster semper intersit. Actum Romae, ii kalendas decembris, indictione secunda.

Act. die 30 novembris anno Domini 1078, pontif. anno vi.

XLVI.

Praeceptum omnibus in Provincia commorantibus, ut bona, monasterio S. Petri in Monte Maiori ablata, sub excommunicationis poena restituant (1).

SUMMARIUM

Monasterium S. Petri Apostolicae Sedi speciali iure subiectum. — Bona a monasterio contra ius ablata eidem restituenda. — Clausulae.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, omnibus archiepiscopis, episcopis, principibus, clericis laicisque in Provincia commorantibus, exceptis his, qui excommunicationi subiacent, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum vobis omnibus esse putamus, quod monasterium S. Petri situm in loco, qui Mons Maior dicitur, Sanctae Romanae Ecclesiae speciali quodam iure subiectum est, et Apostolicae Sedis privilegii a tempore longo munitum. Unde quia nobis pro suscepti regiminis sollicitudine imminet Ecclesiis omnibus providere, illis praecipue debemus vigilantiter prospicere quae Romanae Apostolicaeque Sedi quodammodo vicinis haerent, et eius tutela maxime sperant defendi. Quapropter quoniam audivimus aliquos vestrum bona memorati monasterii contra ius et honestum sacri-

(1) Ex edit. Card. Carafae.

Arces vero sub ditione Romanae Ecclesiae reservantur.

Quorum custodes illis, si necessitas exegerit, teneantur obedire.

Monasterium S. Petri Apostolicae Sedi speciali iure subiectum.

Bona a monasterio contra ius ablata eidem restituenda.

lega manu invasisse, distrahere, atque diripere; paterno affectu monemus, et apostolica auctoritate praecipimus, ut quicumque res illius monasterii vi tenere invasas noscuntur, digna cum satisfactione emendare festinent, ac nemo deinceps contra animae suae salutem bona ipsius Ecclesiae violenter attrahere praesumat. Quicumque ergo his salubribus mandatis nostris contraire, et bona Ecclesiae (sicut dictum est) sacrilego ausu contra interdictum nostrum detinere tentaverit, admonitus semel atque iterum et tertio per convenientes inducias, si emendare contempserit, iram et furorem omnipotentis Dei contra se per excommunicationem apostolicam provocabit. Obedientibus vero apostolica auctoritate et b. Petri, nobis licet indignis, concessa potestate, peccatorum suorum veniam indulgemus. Dat. Romae II kal. aprilis, ind. secunda.

Dat. die 31 martii anno Domini 1079,
pontif. anno VI.

XLVII.

Confirmatio primatus Ecclesiae Lugdunensis super quatuor provincias, Lugdunensem scilicet, Rothomagensem, Turonensem et Senonensem (1).

SUMMARIUM

Confirmanda esse, quae pro Ecclesiarum dignitate statuta sunt a praedecessoribus Pontificibus. — Confirmatio dignitatis primatialis pro archiep. Lugdunensibus, iis tantum, qui legitime fuerint electi. — Triplex simoniae species: — Quid a manu; quid ab obsequio; quid a lingua. — Provinciae subiectae. — Confirmatio privilegiorum eidem Ecclesiae hactenus concessorum. — Decretum immunitatis bonorum ad eam spectantium. — Anathema contra violatores privilegii huius.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Gebuino archiepiscopo Lugdunensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Antiqua sanctorum Patrum, quibus licet indigni, et longe meritis impares, in

administratione huius Sedis succedimus, vestigia, in quantum divina dignatio permittit, imitari desiderantes, ius, quod unicuique Ecclesiarum pro merito et dignitate sui ipsi contulerunt, nos ex eorum successionis consideratione decet illaesum et immutabile conservare, et munimine decretorum nostrorum ad perpetuam stabilitatem corroborare. Quapropter, quia, dilectissime in Christo frater Gebuine, postulasti a nobis, quatenus dignitatem ab antecessoribus nostris concessam Ecclesiae, cui Deo auctore praesse dignosceris, confirmaremus, et quaeque sua ab infestatione hostili Apostolicae Sedis defensione tueremur; inclinati precibus tuis, confirmamus primatum super quatuor provincias Lugdunensi Ecclesiae tuae, et per eam tibi, tuisque successoribus, his tantum, qui nullo interveniente munere electi vel promoti fuerint: videlicet a manu, ab obsequio, et a lingua: a manu, ut nullum pretium prorsus a se, vel ab aliquo tribuatur: ab obsequio, ut nihil inde servitii faciat, sicut quidam intentione ecclesiasticae praelationis potentibus personis solent deferre: a lingua, ut neque per se neque per submissam personam preces effundat; sed neque his, qui per saecularem potentiam ad hanc dignitatem pervenerint: videlicet dono, vel confirmatione alicuius personae, quae sanctae religioni videatur obviare, et contra puram et authenticam sanctorum Patrum auctoritatem venire; sed his nimirum hanc dignitatem concedendam esse sancimus, qui pura et sincera electione tibi successerint, et ita per ostium intraverint, sicut fraternitatem tuam cognovimus intrasse. His vero, qui aliter intraverint, videlicet qui iuxta dominicam sententiam non per ostium, sed aliunde, ut fures et latrones ascenderint (a), non solum primatum huius dignitatis non concedimus, verum etiam omni honore ecclesiastici regiminis indignos et alienos fore adiudicamus. Provincias autem illas, quas vobis

dignitate statuta sunt a praedecessoribus Pontificibus.

Confirmatio dignitatis primatialis pro archiepiscopis Lugdunensibus, iis tantum, qui legitime fuerint electi.

Triplex simoniae species:

Quid a manu;

Quid ab obsequio,

Quid a lingua.

Provinciae subiectae.

Confirmatio privilegiorum eidem Ecclesiae hactenus concessorum.

Decretum immunitatis bonorum ad eam spectantium.

Anathema contra violatores privilegii huius.

confirmamus, dicimus Lugdunensem, Rothomagensem, Turonensem, et Senonensem, ut hae videlicet provinciae condignam obedientiam Lugdunensi Ecclesiae exhibeant, et honorem, quem Romani Pontifices reddendum esse scriptis propriis praefixerunt, humiliter et devote persolvant: salva in omnibus Apostolicae Sedis reverentia et auctoritate. Praeterea iuxta tenorem postulationis tuae Ecclesiae huiusmodi privilegia praesenti auctoritatis nostrae decreto indulgemus, concedimus, atque firmamus; statuentes nullum regum, vel imperatorum, antistitem, nullum quicumque dignitate praeditum, vel quemquam alium, audere de his, quae eidem Ecclesiae tuae a quibuslibet hominibus de proprio iure iam donata sunt, vel in futurum Deo miserante collata fuerint, sub cuiuslibet causae, occasionisve specie minuere, vel auferre: sive suis usibus applicare: vel aliis quasi piis de causis pro suae avaritiae excusatione concedere; sed cuncta, quae eidem Ecclesiae oblata sunt, vel offerri contigerit tam a te quam a successoribus tuis, perenni tempore illibata et sine inquietudine volumus possideri, tuis ac successorum tuorum in dicta Ecclesia usibus, pro quorum substantatione, gubernationeque concessa sunt, modis omnibus profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, saecularisve persona praesentis confirmationis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, nisi praesumptionem suam digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei ac Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiae iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Bull. Rom. Vol. II.

14

Amen. Datum Romae duodecimo kalendas maii, indictione secunda.

Dat. die 20 aprilis anno Domini 1079,
pontif. anno VI.

XLVIII.

Eiusdem argumenti: ratio quoque, et origo diversorum in Ecclesia graduum declaratur (1).

SUMMARIUM

Primatus Lugdunensis Ecclesiae ab antiquo. — Quare diversi sint gradus in Ecclesia. — Divisio provinciarum ab apostolis. — Primate ad hoc constituti ut ad eos episcopi in necessitatibus confugiant. — Reverentia ab episcopis, quibus haec scripta sunt, Lugdunensi Ecclesiae debita.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus et coepiscopis, Rothomagensi, Turonensi et Senonensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Sicut novit fraternitas vestra, Sedes Apostolica, cui licet indigni Deo auctore praesidemus, divina gratia inspirante, Spiritu Sancto edocta, per diversas provincias et regna praesules, archiepiscopos et primates ordinavit. Cuius constitutione et auctoritate Lugdunensis Ecclesia primatum super quatuor provincias, videlicet Lugdunensem, Rothomagensem, Turonensem, et Senonensem per annorum longa curricula obtinuisse cognoscitur. Sanctorum igitur Patrum nos, in quantum Deo favente valemus, exempla sequi cupientes, Ecclesiae memoratae primatum, quem ipsi decretis suis constituerunt atque sanxerunt, eorum freti potestate, subinde confirmare studemus. Ad hoc enim divinae dispensationis provisio, gradus, et diversos constituit ordines esse distinctos, ut dum reverentiam minores potioribus exhiberent, et potiores minoribus dilectionem impenderent, una concordia fieret ex diversitate connexio, et recte officiorum gigneretur administratio singulorum. Neque enim universitas alia poterat ratione subsistere, nisi huiusmodi magnus eam differentiae ordo servaret. Quia vero

(1) Ex Archiv. Vatic.

Clansulae.

Confirmanda esse, quae pro Ecclesiarum

Primatus Lugdunensis Ecclesiae ab antiquo.

Quare diversi sint gradus in Ecclesia.

(a) Item. 10.

creatura in una eademque qualitate gubernari vel vivere non potest, caelestium militiarum exemplar nos instruit; quia dum sint angeli, sint archangeli, liquet, quia non aequales sunt, sed in potestate et ordine (sicut nostis) differt alter ab altero; si vero inter hos, qui sine peccato sunt, ita constat esse distinctio, quis hominum abnuat huic se libenter dispositioni submittere? Hinc etenim pax et charitas mutua se vice complectuntur, et manent: firma est concordia in altera Deo placita dilectione sinceritas. Quia igitur unumquodque tunc salubriter completur officium, cum fuerit unus, ad quem possit recurri praepositus; provinciae autem multo ante Christi adventum tempore divisae sunt maxima ex parte, et postea ab apostolis, et beato Clemente praedecessore nostro ipsa divisio est renovata; et in capite provinciarum, ubi dudum primates legis erant saeculi, ac prima iudiciaria potestas, ad quos, qui per reliquas civitates commorabantur, quando eis necesse erat, qui ad aulam imperatorum vel regum confugere non poterant, vel quibus permissum non erat, confugiebant pro oppressionibus vel iniustitiis suis; ipsosque appellabant, quoties opus erat, sicut in lege eorum praeceptum erat; ipsis quoque civitatibus, vel locis celebrioribus patriarchas vel primates, qui unam formam tenent, licet diversa sint nomina, leges divinae et ecclesiasticae poni et esse iusserunt, ad quos episcopi, si necesse fuerit, confugerent, eosque appellarent, et ipsi nomine primatum fruerentur, et non alii. Reliquae vero metropolitanae civitates, quae minores iudices habebant, licet maiorum comitum essent, haberent tamen metropolitanos suos, qui praedictis iuste obedirent primatibus, sicut in legibus saeculi olim ordinatum erat, qui non primatum, sed aut metropolitanorum, aut archiepiscoporum nomine fruerentur, et licet singulae metropoles civitates suas provincias habeant, et suos metropolitanos habere debeant episcopos, sicut prius

metropolitanos iudices habebant saeculares, primates tamen, ut praefixum est, tunc et nunc habere iussae sunt, ad quos post Sedem Apostolicam summa negotia conveniant; ut ibidem, quibus necesse, eleventur, et iuste restituantur; et hi, qui iniuste opprimuntur, iuste reformentur, atque fulciantur: episcoporumque causae et summorum negotiorum iudicia, salva Apostolicae Sedis auctoritate, iustissime terminentur. Quapropter vobis apostolica auctoritate praecipimus, ut saepe dictae Lugdunensi Ecclesiae honorem et reverentiam, a maioribus nostris de Ecclesiis vestris praefixam, ita vos exhibere humiliter et devote procuretis, quemadmodum vobis a suffraganeis vestris reddi debere non dubitatis. Omnipotens et misericors Deus, pacis iustitiaeque serenus inspector, cordi vestro clementer inspirare dignetur, ut per viam aequitatis concordiaeque firmos gradus mihi in hoc saeculo tendere taliter studeatis, quatenus pro temporalibus aeterna sumpturi, ad caelestis Ierusalem fines mereamini pervenire. Data Romae duodecimo kalendas maii, indictione secunda.

Dat. die 20 aprilis anno Domini 1079,
pontif. anno vi.

XLIX.

Confirmatio decretorum Summ. Pontificum contra clericos episcopis suis infestos: privatio praebendarum et officii clericorum Lucensis Ecclesiae, huiusmodi decretis refragantium (1).

SUMMARIUM

Causae scriptae huius epistolae. — Decreta Fabiani PP. et Stephani PP. confirmantur. — Clerici Lucensis Ecclesiae officio et praebendis privantur. — Admonitio ad clericum et populum ne illis communicent. Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Lucensi clero et populo, exceptis his qui communicant atque consentiant excommunicatis, salutem et apostolicam benedictionem.

Clericorum vestrae Ecclesiae causam
(1) Ex Archiv. Vatic.

Reverentia ab episcopis, quibus haec scripta sunt, Lugdunensi Ecclesiae debita.

Causae scriptae huius epistolae.

diligenter examinantes, diuque in ea laborantes, nullam in eis rationem atque veritatem, sicut decet christianos, invenimus. Quorum mirabilem et inauditam superbiam, licet sine audientia secundum synodalem sententiam, quam in se provocaverant, punire debuerimus; mansuetudinis tamen spiritu res eorum audiendas esse dignum duximus, ut saltem confusos et convictos ad sanum consilium, sensumque humilitatis revocarem. Nam si in eis aliquod humilitatis signum mens nostra perpenderit, sine aliqua a nobis misericordia non recessissent. Quibus in superbia sua perdurantibus auctoritas beatorum martyrum atque Pontificum Fabiani et Stephani coram nobis allata est; quam nos per omnia huic negotio convenire cernentes, eos ut rebelles et inobedientes eiusdem auctoritatis sententia damnavimus; quam literis nostris inserendam esse existimavimus, ut quantis sint facinoribus irretiti, quantisque contumeliis digni, liquido pateat. — Fabianus. — Statuimus, si aliquis suis episcopis infestus, aut insidiator fuerit, eo quod criminari tentaverit, aut conspirator fuerit, ut mox ante examinatum iudicium submotus a clero curiae tradatur, cui diebus vitae suae deserviat, et infamis absque ulla restitutionis spe permaneat. — Stephanus Papa. — Clericus, qui episcopum suum accusaverit, aut ei insidiator extiterit, non est recipiendus, quia infamis effectus, et a gradu debet recedere, et curiae tradi serviendus. Hanc itaque in eos promulgandam sententiam existimavimus, ut saltem tempore tantae auctoritatis ad humilitatem converterentur. Sed ipsi dati in reprobum sensum, et demersi in diabolicae caecitatis puteum, a communione Sanctae Ecclesiae separati, et excommunicati recesserunt. Unde nos praedictorum sanctorum statuta firmantes, ex auctoritate beati Petri eos ab ordinibus et praebendis ecclesiae Sancti Martini in perpetuum submovemus; et decernimus ita, ut nullum deinceps inter canonicos

eiusdem Ecclesiae locum teneant, aut praebendarum aliquod solatium, seu spem imposterum habeant. Vos itaque, dilectissimi filii, admonemus, immo apostolica auctoritate interdiciamus, ut sceleratis contumaciae actibus eorum non communicetis, neque consilium aut auxilium contra Dominum impendatis, sed ut ipsi illaesi et immunes a damnatione eorum permaneat, illique ad poenitentiam confundantur, infra ambitum civitatis vestrae eos cohabitare non permittatis, et ut tota provincia eorum praesenti contagione mundetur, operam detis. Quod nisi feceritis, et eos magis quam iustitiam, et salutem animarum vestrarum dilexeritis, totius excommunicationis eorum in vos periculum inducetis, et iram Dei in praesenti et in futura vita sine dubio sentietis. Eos vero, qui illis, ne in superbia sua permaneant, et confundantur, restiterint, gratia beati Petri remunerandos censemus et promittimus. Data Romae kalendis octobris, indictione tertia.

Dat. die 1 octobris anno Domini 1079,
pontif. anno vii.

L.

Iterata excommunicatio Henrici regis.

SUMMARIUM

Invocatio beatorum Petri et Pauli. — Henricum alias humiliatum ipse Pontifex absolvit, ut inter eum et episcopos et principes pax componeretur. — Sed Henrico promissa non observante, fuit ab illis, inscio Papa, electus in regem dux Rodolphus, qui Papae fidelitatem vovit. — Henrici et Rodulphi causa ad Papam devoluta; — Qui de hoc in Germania colloquium fieri statuit; illudque impediens excommunicavit. — Henricus autem illud impedit, et regni desolationi se dedit. — Iterum excommunicatur. — Deponiturque regno, solutus a iuramento vassalis. — Rodulphi electio confirmatur. — Imploratio auxilii BB. Petri et Pauli.

Beate Petre princeps apostolorum, et tu B. Paule doctor gentium, diguamini,

Admonitio ad clericum et populum ne illis communicent.

Invocatio beatorum Petri et Pauli

Divisio provinciarum ab apostolis

Primates ad hoc constituti ut ad eos episcopi in necessitatibus confugiant.

Decreta Fabiani PP. et Stephani PP.

confirmantur.

Clerici Lucensis Ecclesiae officio et praebendis privantur.

quaeso, aures vestras ad me inclinare, meque clementer exaudire.

§ 1. Quia veritatis estis discipuli et amatores, adiuvate, ut veritatem vobis dicam, omni remota falsitate, quam omnino detestamini, ut fratres mei melius mihi acquiescant, et sciant et intelligant quia ex vestra fiducia post Deum et Matrem eius semper Virginem Mariam, pravis et iniquis resisto, vestris autem fidelibus auxilium praesto. Vos enim scitis, quia non libenter ad sacrum ordinem accessi, et invitatus ultra montes cum D. Papa Gregorio abii, sed magis invitatus cum D. meo Papa Leone ad vestram specialem Ecclesiam redii, in qua utcumque vobis deservivi. Deinde valde invitatus, cum multo dolore, et gemitu, ac planctu, in throno vestro valde indignus sum collocatus. Haec ideo dico, quia non ego vos, sed vos eligistis me, et gravissimum pondus vestrae Ecclesiae supra me posuistis. Et quia super montem excelsum me iussistis ascendere, et clamare, atque annunciare populo Dei scelera eorum, et filiis Ecclesiae peccata eorum; membra diaboli contra me coeperunt insurgere, et usque ad sanguinem praesumpserunt in me manus suas iniicere. Astiterunt enim reges terrae, et principes saeculares et ecclesiastici, aulici et vulgares convenerunt in unum adversus Dominum, et adversus vos Christos eius, dicentes: dirumpamus vincula eorum, et proiciamus a nobis iugum ipsorum. Et ut me omnino morte vel exilio confunderent, multis modis conati sunt in me insurgere. Inter quos specialiter Henricus, quem dicunt regem, Henrici imperatoris filium, contra vestram calcaneum erexit Ecclesiam, facta cum multis episcopis ultramontanis et italicis conspiratione, anitens, me deicendo, eam sibi subiugare; cuius superbiae vestra restitit auctoritas, eamque vestra destruxit potestas, qui confusus et humiliatus ad me in Longobardiam veniens absolutionem ab excommunicatione quaesivit.

§ 2. Quem ego videns humiliatum, multis ab eo promissionibus acceptis de suae vitae emendatione, solam ei communionem reddidi, non tamen in regno, a quo eum in romana synodo deposueram, instauravi, nec fidelitatem omnium, qui sibi iuraverant, vel erant iuraturi, a qua omnes absolvi in eadem synodo, ut sibi servaretur, praecipi. Et haec ideo detinui, ut inter eum et episcopos vel principes ultramontanos, qui ei, causa iussionis vestrae Ecclesiae resisterant, iustitiam facerem, vel pacem componerem, sicut ipse Henricus iuramento per duos episcopos mihi promisit.

§ 3. Praedicti autem episcopi et principes ultramontani, audientes illum non servare mihi, quod promiserat, quasi desperati de eo, sine meo consensu legerant sibi Rodulphum ducem in regem. Qui rex Rodulphus festinanter ad me, misso nuncio, indicavit se coactum regni gubernacula suscepisse, tamen sese paratum mihi omnibus modis obedire. Et ut hoc verius credatur, semper ex eo tempore eundem mihi semper misit sermonem, adiiciens, etiam filios suos obsides, et fidelis sui ducis Bertoldi filios, quod promittebat, firmare.

§ 4. Interea Henricus coepit me precari, ut illum contra praedictum Rodulphum adiuvarem; cui respondi, me libenter facere, audita utriusque partis ratione, ut scirem, cui iustitia magis faveret. Ille vero, putans suis viribus eum posse devincere, meam contempsit responsionem. Postquam autem praesensit se non posse, sicut speravit, agere, duo episcopi, Virdunensis videlicet et Osemburgensis, de consentaneis suis, Romam venerunt, et in synodo ex parte Henrici me ut ei iustitiam facerem, rogaverunt, quod et nuncii Rodulphi fieri laudaverunt.

§ 5. Tandem aspirante Deo (sicut credo) statui in eadem synodo, in partibus ultramontanis fieri colloquium, ut illic aut pax statueretur, aut cui amplius iustitia faveret, cognosceretur. Ego enim

Henricum alias humiliatum ipse Pontifex absolvit, ut inter eum et episcopos et principes pax componeretur.

Sed Henrico promissa non observante, fuit ab illis, inscio Papa, electus in regem dux Rodulphus, qui Papae fidelitatem vovit.

Henrici et Rodulphi causa ad Papam devoluta;

Qui de hoc in Germania colloquium fieri statuit; illudque impediens excommunicavit.

(sicut vos mihi testes estis, Patres et Domini) usque hodie nullam partem disposui adiuvare, nisi eam, cui plus iustitia faveret. Et quia putabam, quod iniustior pars colloquium nollet fieri, ubi iustitia suum locum servaret, excommunicavi, et anathemate alligavi omnes personas sive regis, sive ducis, aut episcopi, seu alterius cuiusvis hominis, qui colloquium aliquo ingenio impediret, ut non fieret.

§ 6. Praedictus autem Henricus cum suis fautoribus, non timens periculum inobedientiae, quod est scelus idolatriae, colloquium impediendo, excommunicationem incurrit, et seipsum anathematis vinculo alligavit, magnamque multitudinem christianorum morti tradi, et Ecclesias fecit dissipari, et totum pene Theutonicorum regnum desolationi dedit.

§ 7. Quapropter confidens de iudicio et misericordia Dei, eiusque purissimae Matris semper Virginis Mariae, fultus vestra auctoritate, saepe nominatum Henricum, quem regem dicunt, omnesque fautores eius, excommunicationi subiicio, et anathematis vinculo alligo.

§ 8. Et iterum regnum Theutonicorum et Italiae ex parte omnipotentis Dei et vestra interdicens ei, omnem potestatem et dignitatem illi regiam tollo; et ut nullus christianorum ei sicut regi obediat, interdico; omnesque, qui ei iuraverunt, vel iurabunt de regni dominatione, a iuramenti promissione absolvo. Ipse autem Henricus cum suis fautoribus in omni congressione belli nullas vires nullamque in vita sua victoriam obtineat.

§ 9. Ut autem Rodulphus regnum Theutonicorum regat, et defendat, quem Theutonici elegerunt sibi in regem ad vestram fidelitatem, ex parte vestra dono, largior, et concedo omnibus sibi fideliter adhaerentibus absolutionem omnium peccatorum, vestramque benedictionem in hac vita, et in futura, vestra fretus fiducia largior. Sicut enim Henricus pro sua superbia, inobedientia et falsitate, a regni dignitate iuste abiicitur, ita Rodul-

pho pro sua humilitate, obedientia et veritate potestas et dignitas regni conceditur.

§ 10. Agite nunc, quaeso, Patres et principes sanctissimi, ut omnis mundus intelligat et cognoscat, quia si potestis in caelo ligare et solvere, potestis in terra imperia, regna, principatus, marchias, ducatus, comitatus, et omnium hominum possessiones pro meritis tollere unicuique et concedere. Vos enim patriarchatus, primatus, archiepiscopatus, episcopatus frequenter tulistis pravis et indignis, et religiosus viris dedistis. Si enim spiritualia iudicatis, quid de saecularibus vos posse credendum est? Et si Angelos, dominantes omnibus superbis principibus iudicabitis, quid de illorum servis facere potestis? Addiscant nunc reges et omnes saeculi principes, quanti vos estis, quid potestis; et timeant parvipendere iussionem Ecclesiae vestrae; et in praedicto Henrico tam cito iudicium vestrum exercete, ut omnes sciant, quia non fortuito, sed vestra potestate cadet. Confundatur utinam ad poenitentiam, ut spiritus sit salvus in die Domini.

Acta Romae, nonis martii, indictione tertia.

Dat. die 7 martii anno Domini 1080, anno vii.

LI.

Declaratio definitionis synodalis super controversia inter Ecclesiam Turonensem et Dolensem (1).

SUMMARIUM

Quae fuerit controversia — Et quae definitio.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, omnibus episcopis Britanniae, clero et populo in Turonensi provincia constitutis.

Notum esse volumus, controversiam, inter Ecclesiam vestram et Dolensem pestifere ortam, multum nobis in romana synodo laborem ingessisse: sed tamen, Deo miserante, post longam discussionem

(1) Ex edit. card. Carafae.

Imploratio auxilii Bb. Petri et Pauli.

Quae fuerit controversia.

nem, quam iustius potuimus, hanc, quae subscribitur, diffinitionem invenisse. Archiepiscopus siquidem vester Ecclesiam Turonensem ius suum in Britannia perdidisse conquerens, Romanorum Pontificum auctoritatem in medium duxit, quae praecipue probat Britanniam Turonensi Ecclesiae, quemadmodum spirituali matri et metropoli suae subiectionem et reverentiam debere. Dolensis vero episcopus non solum auctoritatem audientiae nostrae non exhibuit, verum etiam ipsa verba sua ad defensionem prolata, nulla certitudine, cui fides danda esset, fulta videbantur. Tamen, quia in patria sua quandam auctoritatem se reliquisse asserbat, visum nobis fuit, ut ad retractandum negotium illud induciae darentur, et pro hac, aliisque causis Legati Apostolicae Sedis, dirigerentur, ut auditis utriusque partis rationibus, si cognoverint Britannos auctoritatem authenticam Apostolicae Sedis, videlicet eorum Pontificum, quorum ordinatio, et vita digna et legalis fuerit, habere, per quam possint se a subiectione praedictae Turonensis Ecclesiae subtrahere, quieti deinceps permaneant in sua libertate. Quod si contigerit, eos huius auctoritatis, quam modo diximus, non posse habere defensionem, sopita deinceps et in aeternum omni controversia, Turonensem Ecclesiam matrem et metropolim suam recognoscant: et eam, quae decet metropolitanum, archiepiscopo vestro subiectionem et obedientiam exhibeant, reservato Dolensi episcopo pallii usu; ita tamen, ut nullus successorum suorum aliquo in tempore ad hanc dignitatem aspiret (sicut supra diximus), tam ipsi videlicet in Ecclesia Dolensi constituendi, quam etiam caeteri Britanniae episcopi magisterio Turonensis archiepiscopi in perpetuum subditi permaneant.

Dat. Romae VIII idus martias, indict. tertia (1).

Dat. die 8 martii anno Domini 1080,
pontif. VII.

LII.

Comminatio poenarum contra detinentes bona monasterii Aureliacensis, nisi ea restituant, cuius favore confirmatur refutatio monasterii Viacensis, ab eius principibus in manu abbatis facta (2).

SUMMARIUM

Series facti. — Aureliacense monasterium iuris S. Petri. — Praecipit, ut beneficia ab eodem monasterio ablata restituantur, et obsequium et fidelitas abbati exhibeatur. — Qui non nisi unum mansum ulli militi de possessione Ecclesiae dare possit. — Eidem restitui praecipit Maurzicense monasterium, cum ecclesiis ac pertinentiis omnibus. — Confirmat monasterii Viacensis refutationem a principe in manu abbatis consensu episcopi et clericorum factam.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, omnibus in Bituricensi, necnon Narbonensi, seu Burdegalensi provinciis constitutis, exceptis his, qui apostolica excommunicatione tenentur, salutem et apostolicam benedictionem.

Clamor abbatis Aureliacensis coenobii, quod proprii iuris B. Petri concessione fundatoris, scilicet B. Geraldii, esse dinoscitur, auribus nostris insonavit, videlicet super quibusdam personis, qui iniuste detinent beneficia praedicti monasterii a praedecessoribus suis sub fidelitate et dominio pro defensione Ecclesiae, sibi et suis antecessoribus olim concessa. Praecipue conqueritur super Berengario Carlatensi vicecomite, qui propria cupiditate ductus, debitum servitium et fidelitatem abbati exhibere negat, nisi beneficium, quod immerito detinet, adhuc

(1) Notandum hic a Gregorio PP. ea rescindi, irritarique privilegia, quae ad conciliandos sibi regum, episcoporum, populorumque animos calida liberalitate, atque etiam contra leges, nec sine aliorum praeiudicio concesserant pseudo-papae, quorum ordinatio et vita digna et legalis esse non poterat. (2) Ex edit. card. Carafae.

Series facti.

Aureliacense monasterium iuris S. Petri.

Praecipit, ut beneficia ab eodem monasterio ablata restituantur, et obsequium et fidelitas abbati exhibeantur.

Qui non nisi unum mansum ulli militi de possessione Ecclesiae dare possit.

Eidem restitui praecipit Maurzicense monasterium, cum ecclesiis ac pertinentiis omnibus.

Confirmat monasterii Viacensis refutationem a principe in manu abbatis consensu episcopi et clericorum factam.

etiam de iure Ecclesiae, augeatur. Proinde apostolica auctoritate praecipimus, quatenus omnis, qui beneficium praefatae Ecclesiae ad hoc aliquando suscepisse cognoscitur, subiectionem et fidelitatem abbati persolvat, et servitium pro beneficio largiri non deneget, et ab exactione illicitae augmentationis desistat. Aliter enim invasor et sacrilegus esse comprobatur. Nos vero detrimentum supradicti coenobii agnoscentes, abbatem sub promissione fidei suae in manu nostra obligavimus, ut nulli militum liceat ultra unum mansum de possessione Ecclesiae dare sub hac vel alia occasione, neque alicui alteri personae, nisi communis utilitas fratrum regulariter degentium postulaverit, et apostolicae aequitati renunciare ausus fuerit. Monasterium autem Maurzicense cum omnibus sibi adiacentiis, et ecclesiis scilicet Dalmairaci, et montis Salvii, et caeteras, necnon terras et possessiones in quacumque suprascriptarum provinciarum ablatas, seu malis consuetudinibus oppressas, monasterio Aureliacensi scriptis sive testibus olim iuste concessas, apostolica auctoritate praecipimus restitui, et sine inquietudine aliqua permitti. Monasterium quidem Viacense, in manu abbatis refutatum a principibus ipsius terrae consensu episcopi et clericorum, sibi suisque successoribus concedimus et confirmamus, et fautoribus refutationis apostolicam benedictionem largimur: et eos, qui Ecclesias, sive praedia praefati monasterii iniuste detinent, absque ulla dilatione reddi iubemus. Qui ergo his mandatis nostris spiritu superbiae acquiescere noluerit, praecipueque Berengarius, si obedire contempserit, gratiam B. Petri amittet, et iram omnipotentis Dei incurret. Obtemperantibus autem gratiam Dei, et apostolicam benedictionem de misericordia divina confisi largimur.

Datum Romae, II idus aprilis, indictione tertia.

Dat. die 12 aprilis anno Domini 1080,
pontif. anno VII.

LIII.

Confirmatio libertatum monasterii Sancti Salvatoris Constantien. ac solutionis census Romanae Ecclesiae debiti (1).

SUMMARIUM

Approbat, quod Vellelmus abbas curam monasterii S. Salvatoris de Scapusta suscepit. — Eumque vicarium suum constituit ad procurandum ut ibi abbas canonice ordinetur. — Prohibet principibus saecularibus, ne in eo loco quicquam iuris habeant. — Privilegium ab Alexandro II Everardo comiti per subreptionem concessio abrogat. — Anathematizat eos, qui contra hoc praeceptum quidquam tentaverint. — Si Constantiensis episcopus a Sede Apostolica discordaverit, concepit ut abbas a quocumque religioso episcopo, quae ad episcopale officium pertinent, suscipiat, vel ad Apostolicam Sedem recurrat.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Vellelmo abbati Hirsaugiensis monasterii salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam pervenit ad nos, quod religio tua curam monasterii Sancti Salvatoris iuris Apostolicae Sedis, cui etiam duodecim auri, quorum viginti unciam faciunt, ex eodem monasterio annis singulis persolvi debent, siti in villa Scapusta in episcopatu Constantiensi, obsecrante comite Burcardo, virisque religiosis hortantibus, eo dumtaxat tenore suscepit, ut praedictus comes, qui sibi in praefato monasterio quasdam quasi proprias condiciones vindicabat, dimissa atque renunciata omni saeculari potestate, locum ipsum liberum esse permetteret; studium dilectionis tuae probantes, quod factum est, apostolica auctoritate firmamus; et quia per te locus ille, sicut audivimus, ad religionis statum Domino miserante coepit assurgere; nos, in quantum valemus, perpetuam illic sanctitatis stabilitatem providere cupientes, fraternitati tuae super coenobium illud sollicitudinis nostrae vicem committimus: scilicet, ut fratres ibi disciplinis regularibus instruerent, mores eorum vitamque competenter

(1) Ex Archiv. Vatic.

Approbat, quod Vellelmus abbas curam monast. S. Salvatoris de Scapusta suscepit.

Eumque vicarium suum constituit ad procurandum ut ibi abbas canonice ordinetur.

instruendo, ea, quae ad animarum salutem pertinent, vigilanter providere, ac maxime, ut inibi abbas secundum Deum ordinetur procures. Praeterea, ut saepe-fati monasterii fratres sine inquietudine propositum suum valeant securius et propensius exequi, ac omnipotenti Domino debitae devotionis obsequium instantanter et gratanter exolvere, volumus, et apostolica auctoritate praecipimus, ut nullus sacerdotum, regum, vel ducum, aut comitum, seu quaelibet magna aut parva persona praesumat sibi in eo loco aliquas proprietatis conditiones, non haereditarii iuris, non advocatae, non investiturae, non cuiuslibet potestatis, quae libertati monasterii noceat, vindicare: non ornamenta Ecclesiae, sive possessiones invadere, minnere, vel alienare; sed ita sit ab omni saeculari potestate securum, et Romanae Sedis libertate quietum, sicut constat Cluniacense monasterium et Massiliense manere. Abbas autem advocatum, quem voluerit, eligat. Quod si is postmodum non fuerit utilis monasterio, eo remoto, alium consiliat. Privilegium autem quod bonae memoriae praedecessor noster Alexander contra sanctorum Patrum statuta, aliqua subreptione vel deceptione inductus, eidem loco fecit, in quo Everardo comiti, eiusque posteris advocatiam, et praeficiendi abbatis potestatem, et totius rei administrationem concessit, nos canonicae correctionis sententia per apostolicam functionem utentes, infirmamus, infringimus, atque cassamus; et ne per hoc alicuius temeraria cupiditas in audaciam suae perditionis erumpat, apostolica auctoritate in irritum revocamus. Si quis ergo contra hoc salubre praeceptum nostrum pertinaciter ire tentaverit, gratiam beati Petri se non dubitet amissurum, admonitusque semel, bis, et tertio per competentes inducias, si non resipuerit, et si delictum suum emendare contempserit, sciat se divino anathemate innodatum, et a corporis et sanguinis Dominici communione

alienum. Illud etiam ad romanae libertatis munus confirmandum subiungentes adicimus, ut si aliquo tempore Constantiensi Ecclesiae praesidens ab Apostolica Sede discordaverit, eique inobediens fuerit (quod confirmante Samuele peccatum ariolandi, et idolatriae scelus est (a), dicente quoque beato Ambrosio: Haereticum esse constat, qui Romanae Ecclesiae non concordat), liceat abbati, sibi suisque, a quocumque religioso episcopo placuerit, ordinationes, consecrationes, et quae ad episcopale officium pertinent, expetere, atque suscipere, vel ad Apostolicam Sedem recurrere. Observatores autem huius nostri praecepti remissionem omnium peccatorum suorum, et gratiam bonam a Domino consequantur. Datum Laterani octavo idus maii, indictione tertia.

Act. die 8 maii anno Domini 1080,
pontif. anno viii.

LIV.

Investitura domini Gregorii Papae, qua Robertum ducem de Apulia, Calabria, et Sicilia investivit.

Ego Gregorius Papa investio te, Roberte dux, de terra, quam tibi concesserunt antecessores mei sanctae memoriae Nicolaus et Alexander. De illa autem terra, quam iniuste tenes, sicut est Salernus, et Amalphia, et pars Marchiae Firmanae, nunc te patienter substineo: in confidentia Dei, et sancti Petri, ita te habeas, sicut et agere, et me suscipere decet sine periculo animae tuae et meae. Actum ut supra.

Promissio Roberti reddendi census in die Resurrectionis Domini, duodecim videlicet denariorum papiensis monetae, de tota Apulia, Calabria et Sicilia.

Ego Robertus Dei gratia, et sancti Petri, Apuliae et Calabriae et Siciliae dux, ad confirmationem traditionis, et ad re-

(a) Reg. i, 13.

Si Constantiensis episcopus a Sede Apostolica discordaverit, concedit ut abbas a quocumque religioso episcopo, quae ad episcopale officium pertinent, suscipiat.

Vel ad Apostolicam Sedem recurrat

Formula investiturae qua Pontifex Robertum ducem de Apulia, Calabria et Sicilia investivit.

Robertus promittit fidelitatem Pontifici.

Prohibet principibus saecularibus, ne in eo loco quicquam iuris habeant.

Privilegium ab Alexandro II Everardo comiti per subreptionem concessio abrogat.

Anathematizat eos, qui contra hoc praecipuum quidquam tentaverint

cognitionem fidelitatis, de omni terra, quam ego teneo proprie sub dominio meo, et quam adhuc nulli ultramontanorum ita concessi, ut teneat: promitto me annuatim pro unoquoque iugo bovum pensionem, duodecim scilicet denarios papiensis monetae persolutorum B. Petro, et tibi domino meo Gregorio Papae, et omnibus successoribus tuis, aut tuis, aut successorum tuorum nunciis. Huius autem pensionariae redditionis erit semper terminus, finito quoque anno, sanctae Resurrectionis dies dominicus. Sub hac vero conditione huius persolvendae pensionis obligo me, et meos sive haeredes, sive successores tibi domino meo Gregorio Papae, et successoribus tuis (1).

(1) Iuramentum fidelitatis, quod idem dux praestitit Gregorio PP. fuit huiusmodi.

Ego Robertus Dei gratia et sancti Petri, Apuliae, et Calabriae, et Siciliae dux, ab hac hora et deinceps ero fidelis Sanctae Romanae Ecclesiae, et Apostolicae Sedi, et tibi domino meo Gregorio universali Papae. In consilio vel facto, unde vitam aut membrum perdas, vel captus sis mala captione, non ero; consilium, quod mihi crederis, et contradixeris, ne illud manifestem, non manifestabo ad tuum damnum me sciente. Sanctae Romanae Ecclesiae tibi quoque adiutor ero ad tenendum, acquirendum, et defendendum regalia Sancti Petri, eiusque possessiones pro meo posse contra omnes homines, excepta parte Firmanae, Marchiae et Salerno, atque Amalphi, unde adhuc facta non est difinitio: adiuvo te, ut secure et honorifice teneas Papatum Romanum. Terram Sancti Petri, quam nunc tenes, vel habiturus es, postquam scivero tuae esse potestatis, nec invadere nec acquirere quaeram, nec etiam depraedari praesumam absque tua tuorumque successorum, qui ad honorem S. Petri ordinati fuerint, certa licentia, praeter illam, quam tu mihi concedes, vel tui concessuri sunt successores. Pensionem de terram (1) Sancti Petri, quam ego teneo, aut tenebo, sicut statutum est, recta fide studebo, ut illam annuatim Sancta Romana habeat Ecclesia. Omnes quoque Ecclesias, quae in mea persistunt dominatone, cum illarum possessionibus dimittam in tua potestate, et defensor ero illarum ad fidelitatem Sanctae Romanae Ecclesiae. Et si tu, vel tui successores ante mea (2) ex hac vita migraveritis, secundum quod monitus fuero a melioribus cardinalibus, clericis romanis et laicis, adiuvo, ut Papa eligatur et ordinetur ad honorem S. Petri. Haec omnia suprascripta observabo Sanctae Romanae Ecclesiae, et tibi cum recta fide. et hanc

(1) Legendum terra. (2) Legendum me.

Bull. Rom. Vol. II. 15

LV.

Monasterium S. Zenonis in Pisana urbe in Apostolicae Sedis clientelam suscipitur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae suscipitur: confirmatisque eiusdem bonis omnibus, nonnulla conceduntur privilegia. — Decretum immunitatis ab omni molestia, alienatione, etc. — Solitae poenae contra inobservantes.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Leoni abbati monasterii S. Zenonis in Pisana urbe, eiusque successoribus.

Supernae miserationis respectu ad hoc universalis Ecclesiae curam suscepimus, et apostolici moderaminis sollicitudinem gerimus, ut iustis postulantium votis attentata benignitate faveamus, praecipueque ad venerabilem locorum quietem stabilendam nostrae auctoritatis munimen conferre debeamus. Proinde praelibatum monasterium, cui tu praesse dignosceris, iuxta petitionem tuam sub Apostolicae Sedis defensione recipimus, et praesentis privilegii decreto cuncta, quae hactenus iure possidere visum est, vel deinceps Domino largiente iuste acquirat, concedimus, atque firmamus: insuper etiam, consentiente Pisano episcopo, decimationes omnium terrarum, quas ad dominicatum vestrum laborare feceritis, annuimus; adiacentes, ut fidelium oblationes accipere, et eos, qui se devoverint, in coemeterio vestro sepeliri; necnon etiam quicumque saeculo renunciantes ad vestram conversationem venire voluerint, licitum sit vobis sine alienius contradictione admittere. Quae omnia, sicut scripta sunt, ut memoratum coenobium tuum per succedentium temporum curricula fidelitatem observabo tuis successoribus ad honorem S. Petri ordinatis, qui mihi, si mea culpa non remanserit, firmaverint investituram a te mihi concessam.

Actum Ciprini, iii kal. iulii.

(1) Ex autographo in Capitulano Tabulario edito Ughelli. Ital. Sac. tom. vii.

Exordium.

Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae suscipitur.

Confirmatisque eiusdem bonis omnibus.

Nonnulla conceduntur privilegia.

Decretum immunitatis ab omni molestia, alienatione, etc.

secure ac sine inquietudine firmiter et inconvulse obtineat, apostolica auctoritate corroborantes statuimus, nullum regum, vel imperatorum, antistitem, nullum quacumque auctoritate praeditum, vel quempiam alium audere, de his, quae eidem venerabili loco a quibuslibet hominibus de proprio iure iam donata sunt, vel in futurum, Deo miserante, conferentur, sub cuiuslibet ausu occasionisve specie, minuere vel auferre, sive suis usibus applicare, vel aliis quamvis piis de causis pro suae avaritiae excusatione concedere. Si quis vero regum, sacerdotum, clericorum, iudicum, ac saecularium personarum, hanc constitutionis nostrae paginam agnoscens, contra eam temerario ausu venire tentaverit, admonitus semel et iterum usque tertio per convenientes testes, si non resipuerit, atque praedictae Ecclesiae non satisfecerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat. At nisi ea, quae ab illo sunt male ablata, restituerit, vel digna poenitentia illicite acta desleverit, a sacratissimo corpore et sanguine Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant.

Datum Laterani iv non. martii per manus Petri S. Romanae Ecclesiae presb. cardinalis et bibliothecarii, anno ix pontificatus domini Gregorii VII Papae. Indictione iv, MLXXXI.

Dat. die 4 martii anno Domini 1081, pontif. Greg. anno ix.

LVI.

Commissio reformationis duorum monasteriorum, scilicet Montis Maioris in provincia Sancti Petri, et Sanctae Mariae

in dioecesi Narbonensi, cum facultate, quatenus in eisdem personae idoneae ad gubernium reperiae non fuerint, desumendi abbates ex aliis monasteriis eiusdem ordinis; et repetendi quidquid, ad eadem monasteria pertinens, ab aliis iniuste detineatur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium Montis Maioris et alterum S. Mariae Narbonen. iuris Apostolicae Sedis abbati Massiliensi regenda committuntur, vice Sedis eiusdem. — Abbates ex fratrum consensu per eundem praeficiendi; et a dioecetano episcopo ordinandi. — Mores vero, si opus fuerit, per eundem Massiliensem abbatem corrigendi. — A quo bona, a monasterio ablata, ex detinentium manibus vindicentur. — Roboratio decreti huius.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Richardo Sanctae Romanae Ecclesiae presbytero cardinali, atque abbati Massiliensi, suisque successoribus in perpetuum regulariter promovendis, salutem et apostolicam benedictionem.

Licet apostolici nos apicis cura pro cunctis generaliter Ecclesiis vigilare, ac pro omnium statu vel reparatione sollicitos esse admoneat; illis tamen praecipue locis nostram curam specialius exhibendam perpendimus, quae sub Romanae tutela Sedis constituta scimus, status sui confirmationem, augmentum, vel restitutionem ab hac potissimum Ecclesia, cuius iuris sunt, expectare. Quia ergo quaedam monasteria, alterum in provincia videlicet Sancti Petri, qui dicitur ad Montem Maiorem, et alterum in Narbonensi episcopatu Sanctae Mariae de Crassa, quae ad huius Sedis defensionem pertinere, propriique iuris esse noscuntur, iamdudum saecularium monachorum culpa a religionis tramite deviasse intelleximus, ea reformare ad lapsi decoris specimen valde esse necessarium, duximus. Scitis enim, decens, atque convenientius esse decernitur, destructa restituere, et ad gradum suum collapsa reducere, quam in dilatandis, vel noviter aedificandis operam dare. Quapro-

(1) Ex Archiv. Vatic.

Monasterium Montis Maioris et alterum S. Mariae Narbonen. iuris Apostolicae Sedis

Exordium.

Solidae poenae contra inobservantes.

An. C. 1081

abbati Massiliensi regenda committuntur, vice Sedis eiusdem.

Abbates ex fratrum consensu per eundem praeficiendi;

Et a dioecetano episcopo ordinandi.

Mores vero, si opus fuerit, per eundem Massiliensem abbatem corrigendi.

A quo bona, a monasterio ablata, ex detinentium manibus vindicentur.

pter ad praedictorum locorum restorationem religionis tuae prudentiam perutilem arbitantes, licet tu quorundam proborum virorum precibus adhortatus, absque licentia nostra de eorum cura te nolueris intromittere; nos tamen censuimus, per tuam successorumque tuorum solertiam fratribus, in eisdem coenobiis deinceps mansuris, perpetuam regularis vitae circumspectionem providere. Proinde circa praefata monasteria sollicitudinis nostrae vicem dilectioni vestrae committentes, volumus atque praecipimus, ut in eis, quae amputanda sunt, amputetis; quaeque corrigenda sunt, corrigatis; et quae in illis disciplinae tenore defuerint, vestra vigilantia et labore conferantur. Praeterea quoties eorum rectores obierint, vestri sit studii alios cum consensu probabiliorum (1) fratrum de eadem congregatione, si fieri potest, sin autem aliunde, secundum Deum et regulam sancti Benedicti abbates eligere: ibique substituere, quos ab illo episcopo, in cuius dioecesi fuerint, si hac Sede excommunicatus, vel simoniaca haereseos infamia notatus non erit, ordinandos, decrevimus. Si vero alterum horum obstiterit, abbas a Romano Pontifice sui consecrationem expetat, aut quemcumque episcopum ille praeceperit pergere pro sui ordinatione, ille licentiam habeat; cuius nihilominus abbatis mores et vitam, sicut et subditorum suorum discutere, excessusque corrigere, vestrae potissimum prudentiae attinebit. Quod si forte in aliquod crimen depositione dignum fuerit lapsus, vestrum erit ad apostolicam audientiam deferre, quatenus aut hic damnationis suae sententiam per Romanum Pontificem excipiat, aut per apostolicum legatum, ad id peragendum serio missum, dignum suis meritis iudicium subeat. Statuimus etiam, ut quidquid ad eadem monasteria pertinere cognoscitur, si ab aliquibus irrationabiliter detinetur, ex hac nostra auctoritate repetendi, exigendique, ac

(1) Fortasse Probatorum.

vindicandi (1) habeatis per omnia, Deo iuvante, licentiam; quia dignum est, ut quorum curam geritis, rebus nullo modo defraudemini. Praefato igitur modo nostrae providentiae ac dispositionis vicissitudinem circa saepe dicta monasteria tibi tuisque successoribus, ut praelibavimus, regulariter promovendis concedentes, interdicimus, ut nullus successorum nostrorum, vel archiepiscoporum, aut episcoporum, ut nemo clericalis seu laicalis ordinis audeat hanc potestatem praesentis decreti auctoritate firmatam, vobis auferre, vel perturbare; sed ea, sicut praefixum est, in vestra salubri ordinatione ac dispositione in perpetuum inconvulsa permaneat.

Dat. anno 1081, pontif. anno ix.

LVII.

Privilegium pro ecclesia S. Petri in villa Maschara sita, et tutelae Sedis Apostolicae commissa (1).

SUMMARIUM

Census annuatim persolvendus Apostolicae Sedi ab iis, qui ibidem domos aedificaverint. — Praeceptum nequis d. locum infestet, sub poena excommunicationis.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, omnibus Deo, et beato Petro fidelibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum sit vobis, nos ecclesiam Sancti Petri sitam in villa, quae dicitur Mascharans, sub ius et defensionem Apostolicae Sedis, ab ipsius fundatoribus sponte traditam, suscepisse, ob cuius donationis memoriam perpetuo retinendam constituerunt, et devoverunt se illi, qui circa eundem locum propter amorem et tutelam b. Petri sibi aedificant, pro unaquaque domo censum persoluturos. Quapropter apostolica auctoritate praecipimus, ut nemo praefatum locum, apostolica tuitione munitum, deinceps infestare praesumat: sed sub defensione b. Petri, cuius iuris

(1) Vindicandi. (2) Ex edit. card. Carafae.

Roboratio decreti huius.

Census annuatim persolvendus Apostolicae Sedi ab iis, qui ibidem domos aedificaverint.

Praeceptum nequis dictum locum infestet.

est, quietus et securus ab omni perturbatione permaneat. Si quis ergo contra haec nostra mandata memoratum locum vexaverit, admonitus semel et iterum usque tertio per convenientes inducias, si non resipuerit, sciat se a gratia beati Petri separatam; et nisi satisfecerit, anathematis vinculis innodandum; quicumque vero propter apostolicam reverentiam ab infestatione ipsius loci, et laesione (sicut christianum decet) se continuerit, eumque adiuvari studuerit, veniam peccatorum suorum, et gratiam beati Petri, si in bonis perseveraverit, se promeritum non dubitet.

Dat. anno Domini 1081, pontif. anno IX.

LVIII.

Confirmatio privilegiorum omnium Panormitanae Ecclesiae (1).

SUMMARIUM

Proemium. — Panormitana Ecclesia ex Saracenorum manibus vindicata. — Cui Ecclesiae olim suffraganeae restituntur; — Et regia omnia confirmantur privilegia. — Omnibus cuiuscumque dignitatis personis quidquam ab ea auferre interdicitur. — Concessio pallii secundum antiquum eiusdem Ecclesiae usum. — Adhortatio ad Alcherium archiepiscopum petita a concessione huiusmodi.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo fratri Alcherio Panormitano archiepiscopo, salutem.

Summae Sedis Apostolicae, cuius licet indigni curam gerimus, contemplatione monemur, ut omnibus sacris Ecclesiis, quae defendi, seu roborari nostrae auctoritatis privilegiis expetunt, nos, in quantum favet iustitia, libenter annuamus; et earum rectoribus honorum suorum insignia, quae antiquitus obtinuisse noscuntur, requirentibus, per nos, largiente Domino, facilius praebetur assensus; praecipue tamen oportere arbitramur, ut rudibus Ecclesiis, scilicet noviter ad fidem vel venientibus vel redeun-

(1) Edidit Roccus Pyrrhus Sicil. Sac. tom. 1, col. 70.

tibus, nostri favoris fiduciam, et apostolici muniminis securitatem pronius indulgemus, quatenus, qui miserante Domino perfidiae tenebras, ac erroris laqueos evaserunt, eodem iuvante in christianae fidei vigore, ac religionis amplitudine per nostrae benignitatis studium, ac tuitionis adiutorium magis et magis excrescere valeant. Quamobrem, carissime frater Alcheri, Panormitanam Ecclesiam cui tu, Domino auctore, praesesse dignosceris, quae quondam nobilis et famosa, postmodum peccatis exigentibus in Saracenorum potestatem perfidiamque redacta, nunc revera ad christianam fidem labore vel instantia filii nostri gloriosi ducis Roberti, Domino innuente, conversa est, te postulante, privilegio apostolicae liberalitatis fulciri; nos tam iustae petitionis intuitu, quam etiam praefati ducis amore, quem id scimus optare, cupere, gratanter concedimus, tribuimus atque largimur. Apostolica igitur auctoritate confirmamus eidem Ecclesiae, et per eam tibi, quidquid dignitatis antiquitus tenuisse probatur, id est omnes eius suffraganeos episcopatus, vel si qui destructis illis, in eorum loco statuti sunt, vel opitulante Domino statuentur, ut in praefatae tuae Ecclesiae pristinam redeant potestatem. Insuper quidquid possessionis per regalem largitionem, et iustam concessionem antiquitus habuisse; ac quidquid (quod iustitiae non contradicit) antiquis superaddidisse dignoscitur. Proinde praesentis auctoritatis nostrae decreto, tam praesentium quam et futurorum omnium hominum temeritatem coercentes, interdicens statuimus, nullum regum, vel imperatorum, antistitem, nullum quacumque dignitate praeditum, vel quemcumque alium, audere de iis quae eidem Ecclesiae a quibuslibet hominibus de proprio iure iam donata sunt, vel in futurum conferentur, auferre vel diminuere. Praeterea fraternitati tuae pallii usum secundum antiquum Ecclesiae tuae morem concedimus, ut eo inter missarum solemniam his dumtaxat

Panormitana Ecclesia ex Saracenorum manibus vindicata;

Cui Ecclesiae olim suffraganeae restituntur;

Et regia omnia confirmantur privilegia;

Omnibus cuiuscumque dignitatis personis quidquam ab ea auferre interdicitur.

Concessio pallii secundum antiquum eiusdem Ecclesiae usum.

festivitatibus utaris; videlicet Nativitate Domini: festivitate S. Stephani: Epiphania: Coena Domini: Ascensione: Pentecoste: et quatuor festivitatibus S. Mariae: Nativitate S. Ioannis Baptistae: natalitiis Apostolorum: S. Laurentii: in festivitate Omnium Sanctorum, quae celebratur kal. novembris: et die tuae ordinationis: et in festivitatibus Ss. quorum reliquiis tua decoratur Ecclesia: atque in ordinatione episcoporum, seu caeterorum clericorum, et in consecratione Ecclesiae. Hortamur itaque fraternitatem tuam, ut honor tantae dignitatis, supplementum utique totius sacerdotalis ordinis, moribus tuis conveniat; et non solum exteriori, sed interiori homini tuo decorem praestet et gratiam; siquidem ista sunt pallii, ista sunt huiusmodi indumenti signa, ut Dominum ex toto corde, et tota anima, et omni virtute diligas, et proximum tuum sicut te ipsum. Nam licet ad usum pallii omnium virtutum ornamenta sint necessaria, inseparabiliter tamen charitas, quae omnes superexcedit, ac pollentem dignitate comitari convenit. Ad imitanda igitur omnium bonorum instrumenta, vita et scientia tua subditis tuis sit forma et regula, ut si quid in eis ex humana fragilitate reprehensibile deprehenditur, intuitu sanctae conversationis tuae ad rectitudinem sinceritatis corrigatur; quibus sic studeas dispensationis iura moderari in corrigendis vitiis, ut zelo rectitudinis ferveas, et modum temperantiae non excedas; et, ut paucis multa explicemus, quidquid in Ss. Patrum dictis reperis, ad tuam, et eorum, qui tibi subduntur, utendum censeas aedificationem; quatenus documentis tuis instructi, atque boni pastoris tecum valeant pertingere, et perpetuae vitae felicitatem percipere.

Datum Romae XVI kal. maii per manum Benjamin, fungentis vice Petri S. R. E. presbyt. cardin. et bibliothecarii, anno dominicae incarnationis MLXXXIII,

pont. vero domini Greg. VII PP. anno X, indictione VI.

Dat. die 16 aprilis anno Domini 1083, pontif. Greg. anno X.

LIX.

Privilegium confirmationis bonorum atque immunitatum monasterii Hirsaugiensis, quod sub Apostolicae Sedis protectione recipitur, iniuncto onere annui census (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Adelberti de Calb preces. — Monasterium Hirsaugiense a quibus fundatum. — Sub Apostolicae Sedis tutela recipitur: eiusque regimen abbatibus committitur. — Confirmatis privilegiis omnibus ac libertatibus a dicto Adelberto concessis. dummodo sacris canonibus non adversentur. — Poenae contra violatores paginae huius.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Willelmo abbati monasterii S. Aurelii in Hirsaugia, in episcopatu Spirensi situm, eiusque successoribus, in perpetuum.

Cum omnium Ecclesiae filiorum saluti et securitati Sancta Sedes Apostolica ex generali pastoralis regiminis providentia cavere et consulere debeat: tum vero alacrius et impensius pia intentionis et religiosae devotionis vota suscipere, ac salutifero effectui mancipare, necesse est, ut gratanter bonorum studiorum petitionibus occurrat, et quae ad laudem et gloriam divini nominis sunt instituta, auctoritatis suae soliditate firmiter tenenda stabiliat. Unde et nos dilecti filii nostri Adelberti de Calb laudabili desiderio congaudentes, precibus eius Sanctae Sedi Apostolicae humiliter directis acquiescere decrevimus, et religiose postulata efficaciter concessimus: qui aeternae retributionis amore succensus in praedio suo, quod dicitur Hirsaugia, monasterium a progenitoribus suis antiquitus constructum, nuper, amissa restituens, venuste reparavit, et in usus fratrum, inibi Deo servientium, pluribus possessionibus et

(1) Ex tom. 1 Chronici Hirsaugiensis, pag. 242.

redditis adiectis, largius ampliavit: quam suae libertatis (1) institutionem, ne imposterum ulla perversorum hominum audacia imminuere, aut violare praesumat, apostolicae auctoritatis privilegio muniri, et sanctae Romanae Ecclesiae tuitione roborari, data annui aurei Bizantii pensione, postulavit; illud profecto considerans, quia dum a sanctae Matris Ecclesiae fidelibus beatis apostolis Petro et Paulo honor, metus et obedientia exhibetur, quod eorum decreto et nomine solidatum et roboratum fuerit, nullius eversionis illicita praesumptione quatiatur. Quam ob rem ibidem praefatum monasterium cum omnibus sibi hoc tempore iuste pertinentibus et legaliter collatis, et deinceps quarumcumque personarum authentica traditione conferendis, sub Apostolicae Sedis tutela et protectione generaliter amplectimur, et sub alis beatorum apostolorum Petri et Pauli, tibi, fili Wilhelme, tuisque successoribus, eliminata ac prohibita omni infestantium inquietudine, libere et absolute possidenda, et regulariter atque utiliter ordinanda praesentis scripturae testimonio confirmamus. Constitutionis quoque, immunitatis, et libertatis modos, quos praefatus comes illustris Adelbertus scripto suae traditionis inseruit, et regio sigillo imprimi curavit, ad posteritatis cautelam, et arcendos infestantium impetus diligenter observandos statuimus, hos dumtaxat, qui canonicis sanctionibus non obsistunt, ut nec permissis quilibet negligatur, nec de vetitis quodlibet irrogetur. Haec igitur, quae huius praecepti decretique nostri pagina continet, tam tibi, quam cunctis, qui in eo, quo es ordine locoque, successerint, in perpetuum servanda decrevimus. Si quis vero regum, sacerdotum, clericorum, iudicum, et saecularium personarum, hanc constitutionis nostrae paginam agnoscens, contra eam venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se de perpetrata

(1) Forte liberalitatis.

iniquitate divino iudicio agnoscat. Et nisi ea, quae ab illo sunt male ablata, restituat, vel digna poenitentia illicite acta deflexerit, a sacratissimo Corpore et Sanguine Domini Redemptoris Iesu Christi alienus fiat, atque in aeterno examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae retributionis inveniant. Datum Romae (1).

LX.

Andaginense monasterium sub Sedis Apostolicae protectione recipitur, eique nonnulla oblata dona confirmantur (2).

SUMMARIUM

Quae cura Ecclesiarum et monasteriorum Summis Pontificibus semper fuerit. — Monasterium Andaginense sub protectione Sedis Apostolicae suscipitur; eique bona omnia confirmantur.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Theoderico abbati monasterii Sancti Petri Sanctique Huberti Andaginensis constituti, suisque successoribus regulariter ibidem intrantibus, in perpetuum.

Nulli fidelium est in dubio, quin Sedes Apostolica, quae universalis mater et omnium Ecclesiarum princeps est, omnibus hoc iure, ac debita solitudine praesse debeat, non ut eos tantum catholicae religionis unitate concludat, sed generali circumspectione, etiam ab his, quae extrinsecus promoventur, sua auctoritate salvet et muniat. Inter quas tamen cum plures inveniantur, quae speciali et propria commendatione in tutelam eiusdem Sedis Apostolicae se contulerunt, ut

(1) Hucusque auctor Chronici. Diploma vero, in cuius calce antiquitate fortasse corrosos chronologicos characteres ille non legit, nos datum putamus anno 1085, ut ex eiusdem monasterii historia potest conici. (2) Ex ms. S. Huberti edidit Martenne Vet. Script. et Monument. Collect. tom. 1, col. 513.

Quae cura Ecclesiarum et monasteriorum Summis Pontificibus semper fuerit.

LXI.

Abbatibus Cluniacensibus conceditur omnimoda iurisdictio super monachis et abbate monasterii S. Benedicti ad Padum eiusdem ordinis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium S. Benedicti ad Padum iuris Sedis Apostolicae. — Census annuus ab eo Romanis Pontificibus solvendus. — Abbatibus Cluniacensibus omnimoda iurisdictio super monachos et abbatem monasterii huius. — Salvo tamen iure Sedis Apostolicae.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, Hugoni venerabili abbati Cluniacensis monasterii, suisque successoribus, in perpetuum.

Suscepti nos officii cura compellit, venerabilibus locis, et praecipue his quae proprii iuris sunt Sanctae Romanae Ecclesiae, talem nostrae dispensationis adhibere diligentiam, ut in illis ea, maxime apostolicis privilegiis, et memorabili auctoritate firmentur, quae ad sacrae eruditionis studium, et ad religiosae vitae propositum, et diuturnam spiritalis gratiae aedificationem potissimum valere noscuntur. Quapropter de spiritali gubernatione et statu monasterii Sancti Benedicti, consistentis inter litora Padi et Larionis fluminum, huiusmodi instituta sancire et confirmare dignum duximus, ut nostra, quam semel impendimus, semper cum Dei adiutorio sollicitudo vigilet: et sicut in illo auctorum, a quibus constructum et Deo oblatum est, omni tempore devotio, fides vivit, et pietas, ita ad commune ipsorum, ac nostrae devotionis meritum nostra ibidem providentia, Deo disponente, vivat, ac operetur auctoritas. Namque monasterium illud a Thedaldo illustri viro, patre marchionis Bonifacii, constitutum est; traditum vero, et in proprium ius collatum beato Petro et eius Apostolicae Sedi, sicut et aliqua alia monasteria tempore nostri pontificatus, a Mathilde filia eiusdem marchionis Bo-

(1) Ex Mabillon. in Append. ad tom. v Annal. Benedict.

speciali charitate et studio suae Matris amplexae usquequaque securiores et liberiores ab omni infestatione consistenter: quas, ut dignum erat, ita Romana suscepit Ecclesia, tantaque protexit undique diligentia, ut omnibus munimenta praesidii, nonnullis quoque gratiam conferret augendi. Cuius rei plurima nobis exempla sanctissimi viri reliquerunt, qui ante nos in illa, quam diximus, Apostolica Sede fulgentes, pro honore Ecclesiarum Dei, et exaltatione earum magis, quam pro vita aut salute sua, solliciti fuerunt, suscipientes monasteria et venerabilia loca in patrocinium apostolicae defensionis, et confirmantes ea propriis privilegiis; quatenus ex quotidiana tranquillitate ardentius in devotione divinae servitutis et in omni bono proficerent. Qua in re quam pie, quam sancte fecerunt, et illorum nobis ostendit gloria, et in ipsius rei tam fructuosa gratia. Nam cum oratoria in pace et tranquillitate consistunt, et ecclesiastica beneficia pauperes Christi nutriunt, tum vero laus Deo digne promitur, et remedia peccatorum, tam vivis quam defunctis impenditur. Unde nos in eadem Apostolica Sede non nostris meritis, sed divina locati gratia, suscepti officii debitum considerantes, praefatum monasterium, cui tu, dilecte fili et praenominata abba, praesse dinosceris, tuo rogatu in tutelam Apostolicae Sedis, et nostram successorumque nostrorum defensionem suscepimus, confirmantesque, et corroborantes sibi per praesentis paginam privilegii ecclesiam S. Mariae super Auxonam sitam: ecclesiam S. Sulpicii super Mosam: caeterasque possessiones tam in villis quam castellis, caeterisque ecclesiis, et terris cultis et incultis, seu in omnibus rebus mobilibus et immobilibus, quas nunc iure possidet (1).

(1) Videntur hic desiderari non pauca.

Monasterium Andaginense sub protectione Sedis Apostolicae suscipitur; eique bona omnia confirmantur.

Exordium.

Monasterium S. Benedicti ad Padum iuris Sedis Apostolicae.

Sub Apostolicae Sedis tutela recipitur: eiusque regimen abbatibus committitur.

Confirmatis privilegiis omnibus ac libertatibus a dicto Adelberto concessis, dummodo sacris canonibus non adversentur.

Poenae contra violatores paginae huius.

nificii, quondam decreta et corroborata constitutione, sicut etiam in aliis, quae ad communionem et confirmationem eiusdem loci fecimus, habetur privilegiis; ut inde per singulos annos beato Petro, et eius Apostolicae Sedi, in praesentia Romani Pontificis, aut eius archilegati, Romae, aut ubi ipse iusserit, octo diebus ante vel post kal. maii, idest romanae unctiae auri in pensione reddatur. Verum quia tu, dilectissime frater et abbas venerande, ad regendum illud idem monasterium de congregatione Cluniacensis monasterii, cui Deo auctore praesse dignosceris, fratrem Vidonem nobis donasti, virum religiosum et prudenter edoctum, qui ibidem sacrae religionis formam atque doctrinam secundum regulam sancti Benedicti, et vestrae conversationis consuetudinem, edoceret, et Deo auxiliante institueret; ne huius aedificationis vestigia in posterum deleantur, aut tui, frater spiritualis, germinis fructus per substitutionem alicuius extraneae conversationis, et infocundae supplantationis aliquo deinceps tempore deficiat, vel occasione depereat, curam illius loci tibi tuisque successoribus in perpetuum in nostra vice committimus, ut in eius gubernatione atque custodia nostrae sollicitudinis, tu, omnesque successores tui, et potestatem habeant, et studium procuratorum impendant. Decernimus etiam, ut obeunte ibi abbate, vestra semper provideat diligentia, quatenus idonea, et huic officio digna, in loco regimini secundum regulam S. Benedicti persona subrogetur et quidquid in monasterio ad augmentum et observationem monasticae religionis institui vel emendari oportuerit, vestro semper magisterio et dispensatione administratur: salva quidem in omnibus auctoritate Sedis Apostolicae, cuius iuris locus ille esse dignoscitur: et caeteris, quae de consecratione abbatis, et fratrum monasterii, necnon et aliorum ad id pertinentium, seu de reditione census, postremo de omni statu eius in privilegiis,

pro sua stabilitate et speciali munitione sibi concessis, decreta ac statuta firmavimus.

VICTOR III

PAPA CLVIII

Anno aerae Christi comm. *MLXXXVI.*

Desiderius, ex principibus Beneventanis, primum monachus, mox abbas Cassinensis, et S. R. E. cardinalis tit. S. Ceciliae, fere vi adhibita (Cassinum enim aufugerat) invitus semper ac renitens, in diaconia S. Luciae die 24 maii anno 1086 electus est Pontifex, ac Victor Tertius appellatus; sed non nisi die 9 maii sequentis anni ecclesiastico more consecratus, et in Apostolica Sede locatus est (1). Sedit in pontificatu imperantibus, in Oriente Alexio Comneno, in Occidente Henrico IV, ab electione annum unum, menses III, dies XXII, a consecratione vero menses IV, dies VII (2). Obiit enim Cassini die 16 septembris anno 1087, ibique sepultus est, primum in abside capituli monasterii: mox sacra eius ossa ex antiquo sepulchro in sacellum B. Bertharii translata sunt anno 1515, ac demum ibidem ad altaris dexteram partem recondita. Vacavit Sedes mens. V, dies XXVII (3).

(1) Hinc factum dixerimus, a nonnullis Sedis vacationi fere duos annos attributos (ut in mss. Bernardi Guidonis), a die scilicet obitus Gregorii PP. VII ad Victoris consecrationem numerandos: vel potius ad diem 27 aprilis anno 1087, qua die Victor, electione sua apud Capuam per crucis et purpurae resumptionem confirmata, Cassini postmodum Pascha celebravit.

(2) Ita tertius ac sequentes quinque ex Catalogis Critic. Baronian. praefixis, tresque alii Vignoliani, quibus tamen m. IV, dies VII solummodo inscribitur, primo extremo a consecrationis die sumpto. Nescimus tamen, quo iure Leo Ostiensis asserat, Victorem vixisse in Sede Apostolica ab ipso suae electionis exordio anno uno; quod quam computorum rationi contrarium sit, nemo non videt.

(3) Sic legitur in tertio ex Catalogis a Vignolio editis: quartus vero et sextus ex Critic. Baron. praefixis, habent tantum m. V, dies XXV, exclusis fortasse extremis

Census annuus ab eo Romanis Pontificibus solvendus.

Abbas Cluniacensis omnimoda iurisdictione super monachos et abbatem monasterii huius;

Salvo tamen iure Sedis Apostolicae.

Confirmatio bonorum omnium ad Ravellensem Ecclesiam spectantium (1).

SUMMARIUM

Potestas ligandi et solvendi in Romanos Pontifices per Petrum derivata. — Bona omnia confirmantur ad perpetuum episcoporum usum.

Victor episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Urso Ravellensi episcopo, in perpetuum.

Quandoquidem, superna disponente clementia, B. Petro apostolorum principi, eiusque successoribus, ubique gentium ordinandi, disponendi, regendi et gubernandi Ecclesias a Deo est concessa potestas; nos quoque pro modulo nostro omnium Ecclesiarum sollicitudinem habentes, hoc, quod nostrae mentis arcano Dei miseratio inspiravit, iure disponere, regere et gubernare satagimus. Quocirca, piis votis iustisque postulationibus annuentes, concedimus tibi, frater et coepiscopo noster Urse, tuisque successoribus in perpetuum, quicquid ad Ravellensem civitatem, episcopalis dignitatis honore noviter insignitam, vel pertinere ad praesens, vel quod etiam futuris temporibus iuste acquisieritis, ut iure episcopali habeatis, retineatis, et possideatis. Si quis autem vel rex, vel marchio, vel dux, vel princeps, vel patritius, vel comes, vel vicecomes, seu aliqua magna parvaque persona contra hanc nostri decreti sanctionem agere praesumpserit, primo quidem a Christi Corporis et Sanguinis communionem separatus dep.... bis aut ter canonice compellatus fuerit, nisi satisfecerit, sed.... malitia praestiterit, eum excommunicatum et damnatum esse censemus. Damus autem tibi tuisque successoribus liberam potestatem in dioecesi vestra absque alicuius con.... crisma conficere, ecclesias dedicare, clericos ordinare, et, quicquid episcopatus est ordinis, celebrare.

Datum Capuae per manus... Signiensis

(1) Edidit Ughell. Ital. Sac. tom. I.
Bull. Rom. Vol. II. 16

Potestas ligandi et solvendi in Romanos Pontifices per Petrum derivata.

Bona omnia confirmantur ad perpetuum episcoporum usum.

episcopi, Romanae vero Ecclesiae bibliothecarii, anno ab incarn. D. N. I. C. *MLXXXVII*, anno vero primo pontificatus D. Victoris III Papae, indict. X.

Dat. anno 1087, pontif. Victoris anno I.

URBANUS II

PAPA CLIX.

Anno aerae Christi comm. *MLXXXVIII.*

Otto, seu Odo, in provincia Remensi natus, ipsaque in Ecclesia Remensi educatus, antea Prior monasterii Cluniacensis, mox a Gregorio VII S. R. E. cardinalis, atque Ostiensis episcopus factus, et in Germaniam Legatus Apostolicae Sedis missus, creatus est Summus Pontifex, ac consecratus die 12 martii anno 1088, ac Urbanus secundus appellatus. Sedit in pontificatu, imperantibus, in Oriente Alexio Comneno, in Occidente Henrico IV, ann. XI, mens. IV, d. XVIII (1). Obiit enim Romae die 29 iulii anno 1099, et sepultus est in basilica Vaticana. Vacavit sedes d. XV (2).

I.

Confirmatio bonorum, ac privilegiorum omnium Cluniacensis monasterii, quod soli Apostolicae Sedi subiectum declaratur: eiusque abbati mitrae, chyrothecarum et sandaliorum usus conceditur (3).

SUMMARIUM

Exordium. — Urbani II, in minoribus cum esset, vita monastica in monasterio Cluniacensi. — Confirmatio privilegiorum om-

(1) Parva quidem ac contemnenda catalogorum diversitas, ex scriptorum incuria orta. (2) In VI ex catalogis Criticae Baron. praefixis legitur: *cess. episc. d. XXV*; scriptoris certe negligentia, qui denarium adiunxit. Notandum vero in diebus XV hoc modo assignatis utrumque textum includi extremum. (3) Ex Biblioth. Clunac. Martini Marrier. col. 514.